

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 40

София, събота, 6 февруарий

1932 г.

42. заседание

Петък, 5 февруарий 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. и 5 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	849	Комисия:	
Питания:		1) заявление отъ народния представител А. Пиронковъ, съ което иска, по здравословни причини, да се замѣсти въ комисията по анкетиране избора въ Егидеренската избирателна околия съ другъ народенъ представител. (Приемане оставката)	850
1) отъ народнитѣ представители П. Фенерковъ и Н. Поповъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно упражняванъ тероръ отъ полицията въ Врачанския окръгъ. (Съобщение)	849	2) избиране на мѣстото на народния представител А. Пиронковъ въ горната комисия народния представител Г. Говедаровъ	850
2) отъ сѣщитѣ къмъ сѣщия министъръ относно непредаването общинското управление въ с. Букьовци, Орѣховско, отъ тричленната комисия на новата общинска управа. (Съобщение)	849	Законопроектъ за Столичната община. (Първо четене — продължение разискванията)	850
		Дневенъ редъ за следващото заседание	872

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣдствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Ангеловъ Боянъ, Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Арабаджиевъ Петко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Йото, Василевъ Ради, Василевъ Славейко, Велчевъ Иванъ, Георгиевъ Георги, Георгиевъ Трифонъ, Говедаровъ Георги, Даскаловъ Стефанъ, Дековъ Петко, Деневъ Андрей, Деневъ Панайотъ, Димчевъ Василь, Дойчиновъ Стефанъ, Думановъ д-ръ Никола, Енчевъ Георги, Еповъ Борисъ, Ивановъ Запрянь, Попивановъ Петъръ, Икономовъ Андрей, Ингилезовъ Иванъ п. Арсовъ, Йотовъ Никола, Каракашевъ Никола, Кирковъ Кирко, Коевски Василь, Кондаковъ Александъръ, Константиновъ Тома, Косевъ Костадинъ, Кръстевъ Гето, Куртевъ Иванъ, Куцаровъ Тодоръ, Кънчевъ Теодоси, х. Лековъ х. Андрей, Лунговъ Николай, Лѣкарски Иванъ, Ляпчевъ Андрей, Марковъ Цоло, Мартулковъ Алекс, Марчевъ Никола, Мечкарски Тончо, Милевъ Мило, Мирски Христо, Момчиловъ Стоянъ, Мустафовъ Али, Найденовъ Никола, Нейчевъ Адамъ, Омарчевски Стоянъ, х. Петковъ х. Георги, Петровъ Никола, Пулевъ Стамо, Радоловъ Александъръ, Рафаиловъ Филипъ, Родевъ Христо, Савовъ Николай, Сапунджиевъ Никола, Сарафовъ д-ръ Ангелъ, Стамболиевъ Никола, Станевъ Митю, Станишевъ д-ръ Константинъ, Стойковъ Апостолъ, Такевъ д-ръ Владимиръ, Таслаковъ Цветко, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Ташевъ Димо, Тотевъ Деню, Хайруловъ молла-Юсеинъ,

Христовъ Трайко, Цанковъ Александъръ, Цановъ Стефанъ, Циганчевъ Анастасъ, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Юртовъ Георги и Якимовъ Тодоръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Славейко Василевъ — 5 дни;
 На г. Тончо Мечкарски — 4 дни;
 На г. Тома Константиновъ — 1 день;
 На г. Павелъ Георгиевъ — 1 день;
 На г. Панайотъ Деневъ — 1 день;
 На г. Никола Стамболиевъ — 3 дни;
 На г. д-ръ Никола Думановъ — 2 дена;
 На г. Кирко Кирковъ — 1 день;
 На г. Иванъ Ангеловъ — 3 дни;
 На г. Драгомиръ Апостоловъ — 4 дни;
 На г. Боянъ Мелнишки — 4 дни;
 На г. Георги Стояновъ — 3 дни;
 На г. Василь Домузчиевъ — 4 дни;
 На г. д-ръ Асенъ Цановъ — 1 день;
 На г. Коста Лулчевъ — 3 дни и
 На г. Василь Димчевъ — 1 день.

Постѣпило е питане отъ народнитѣ представители г. г. Петъръ Фенерковъ и Никола Поповъ до г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно упражняванъ отъ полицията тероръ въ Врачанския окръгъ.

Постѣпило е питане отъ сѣщитѣ народни представители г. г. Петъръ Фенерковъ и Никола Поповъ, до г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, относно непредаването общинското управление въ с. Букьовци, Орѣховско, отъ тричленната комисия на новата общинска управа.

Тия питання ще се съобщят на г. министра на вътрешните работи и народното здраве, за да отговори.

Постъпило е заявление от народния представител Александър Пиронков, със което иска по здравословни причини да се замѣсти въ парламентарната комисия по анкетиране избора въ Егридеренската избирателна околия.

Бюрото предлага на негово мѣсто да се избере народниятъ представител г. Георги Говедаровъ.

Които сѣ съгласни да се замѣсти въ парламентарната комисия по анкетиране на избора въ Егридеренската избирателна околия народниятъ представител Александър Пиронковъ съ народния представителъ Георги Говедаровъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ: **първо четене законопроекта за Столичната община — продължение разискванията.**

Има думата народниятъ представител г. Пеню Даскаловъ.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Внесениятъ законопроектъ за Столичната община ми дава поводъ да си нарисувамъ предъ очите картината, която представлява общинското самоуправление у насъ. Естествено, софиянци сѣ много заинтересовани отъ този законопроектъ, но той дава, струва ми се, единъ отзвукъ по-далеченъ, тъй като, споредъ мене, у насъ има една теория, която прокарваме за различните демократически институти, но има и една действителност, която всички знаемъ и която често пѣти, когато не ни изнася, се преструваме, че не я познаваме. Всѣка една власт, когато поеме управлението, първата ѣ грижа е — досега така е било, така вървамъ ще бѣде още за неизвестно време — да вземе въ рѣцетъ си не само държавния апаратъ, всички чиновници, които има въ страната, но и да пипне още по-важното — онова, което се казва община, общинско самоуправление, онова, което по теорията на демокрацията е ядката, основата на държавния организъмъ, отгдето излиза развитието на селото, на града, а по-нататъкъ въ общностъ и на цѣлата държава.

Н. Пждаревъ (д. ср): Тая действителност е рожба на нашитъ права.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Това разбиране за общинитъ и желанието на управлението да си служи съ тѣхъ ни е докарвало винаги до нѣща, които биха били много смѣшни за оня, който наистина знае какво е демократическо управление, какъвъ е неговиятъ смисълъ, какво дири една власт, когато поеме управлението и какво трѣбва да очаква отъ нея.

8 години Демократическиятъ сговоръ бѣше на власт. Имаше време, пъкъ и нѣмахъ туй желание да отида да нацравя една справка въ Министерството на вътрешните работи, но азъ зная — това е единъ фактъ — че половината отъ селскитъ общини въ България презъ време на управлението на Сговора бѣха и си останаха до падането му съ тричленки.

А. Пиронковъ (д. ср): Не е вѣрно това.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Повечето.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Какъ не е вѣрно! Въ всѣка община следъ всѣки изборъ ставаха работи, които смущаваха централната власт, окръжния управителъ, околийския началникъ или партизанитъ, привърженици на управлението, ако изборътъ не бѣше изцѣло въ полза на властѣта. При всички градски или селски общински избори Сговорътъ излизаше съ нова проповѣдь — че общинитъ не сѣ политически тѣла, че той не дири отъ тѣхъ нищо, че той иска да ги остави като едни представители на мѣстното самоуправление, за да издигатъ селото, за да издигатъ града. Това бѣше формата, това бѣше външността, това бѣше проповѣдѣта, това бѣше теорията; обаче действителността противоречеше, защото, както ви казахъ, властѣта всѣкога вземаше най-строги мѣрки: тамъ, дето трѣбва тероръ, упражняваше такъвъ, тамъ, дето трѣбваше подкупване, кждето трѣбваше морално влияние, упражняваше такова, за да може въ края на краищата изборътъ да бѣде въ полза на правителството и то да има общината изцѣло въ своитъ рѣце.

Много очевидно е, че законопроектътъ, който е предложенъ днесъ на нашето обсъждане, има сѣщата целъ — да смѣни Софийския общински съветъ. Не ще съмнение, чрезъ този законопроектъ правителството ще иска да промѣни онова старо, онова негодно вече въ основитъ и сѣщ-

ността на общинското самоуправление въ София, което трѣбва да бѣде изхвърлено.

За мене сѣщиятъ смисълъ на представения законопроектъ е този: Софийскиятъ общински съветъ на Сговора трѣбва да си отиде.

Азъ знамъ, че когато отукъ ще дойдатъ да говорятъ представители на Сговора, тѣ ще държатъ единъ езикъ, който ще защити общинския съветъ на Сговора, който ще бѣде езикъ на критика срещу правителството, че то посѣга на единъ автономенъ институтъ, че то си играе съ Софийската община, че то иска да настани тамъ свои приятели. Въпрѣки този езикъ, който се предполага, че ще се държи, азъ поддържамъ, че по принципъ правителството е длъжно да поиска премахването на Столичния общински съветъ на Сговора, защото както правителството на Сговора презъ 8-годишното си управление се изхаби окончателно и следъ единъ голѣмъ плѣсникъ на 21 юний трѣбваше да си отиде, така, като естествена последица отъ туй, е отиването и на Столичния сговористки общински съветъ, тъй като въ законодателнитъ избори избирателитъ дохода 21 хиляди гласа въ полза на Народния блокъ и тѣ не могатъ да иматъ довѣрие въ единъ общински съветъ, който е избранъ съ 9 хиляди гласа.

Нѣкой отъ сговориститъ: Ще ги сънувате!

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Всичко туй е много ясно и едвали онзи, който ще дойде тукъ да поддържа тая теза, която приятелитъ на днешния сговористки общински съветъ искатъ да поддържатъ, ще може да се удържи на своята позиция.

Понеже, споредъ менъ, сѣщността е по-важна — лично азъ не крия тая целъ, не искамъ да мижа, казвамъ я тъй, както я виждамъ — за мене е ясно, че въпросътъ за Софийската община трѣбва да се постави така: заслужава ли наистина съ единъ специаленъ законопроектъ да бѣде смѣненъ Софийскиятъ общински съветъ и да се даде възможностъ на столичнитъ избиратели да проявятъ отново своята воля, своето желание за онѣзи, които трѣбва да ги представляватъ?

Г. г. народни представители! Отъ днесъ или отъ вчера въ Народното събрание се разнася единъ дебел томъ — отчетъ за управлението на Софийската община. Едвали нѣкой е ималъ време да го прочете, но и да го прочете, безъ съмнение, всѣки ще каже, че Софийската община има една много голѣма, една много тежка и важна задача.

Софийската община, която е най-голѣмата въ страната, която има 300 хиляди граждани, трѣбва да има единъ общински съветъ, който да бѣде каймакътъ, елитътъ, цѣтѣто отъ нейното гражданство. Естествено е, че въ Софийската община има многобройни интереси, че трѣбватъ грижи голѣми и разнообразни въ различни области. Онзи, който е следилъ живота на нашата столица, за която всички смѣнимъ, откакто България съществува до днесъ, знае, че столица София е имала единъ голѣмъ брой кметове и помощникъ-кметове, които, обаче, потомството е забравило, а дори и ние, тѣхни съвременници, сме ги забравили, и че, за голѣма радостъ, могатъ да се посочатъ единъ или два кмета на столицата, на които заслужава да се издигнатъ паметници въ София. Не бѣше законътъ за Столичната община отъ 1922 г. на Стамболийски, който накара Петкова да направи София отъ единъ градъ на калдѣръмъ, отъ единъ градъ безъ улици, безъ водоснабдяване — единъ градъ-столица, на който и чужденцитъ се чудятъ. Това, което има днесъ София, която действително е единъ модеренъ градъ, въ основата си е дѣло на този решителенъ и енергиченъ реформаторъ. Азъ не поддържамъ, че съ законъ могатъ да се създадатъ хора, които, влѣзли въ управата на Софийската община, да направятъ столицата такава, каквато я искаме всички. Подиръ Петкова дойде Мартинъ Тодоровъ, който поддържаше дѣлото на първия. Онова, на което бѣше турено начало отъ времето на Петкова, се разви въ единъ градежъ, въ едно творчество на дѣла, които и днесъ сѣ паметници за ума и желанието на тѣзи софийски граждани, които, бидейки кметове на столицата, сѣ искали да бѣдатъ полезни.

Азъ не казвамъ, че столичниятъ кметъ трѣбва да бѣде само кметъ. Столичниятъ кметъ, който разполага съ единъ бюджетъ днесъ отъ 400 милиона лева, съ единъ бюджетъ равенъ на бюджета на едно министерство, трѣбва да бѣде една отъ първитъ личности на партията, която го избира. Единъ столиченъ кметъ е не само равенъ на единъ министъръ, той е баща на 300-хилядното население на столицата, която всичко очаква отъ него и по отношение на хигиена, и по отношение на училища, и на чистота, на процъвяване — всичко то очаква отъ свой кметъ, който рѣководи общи-

ната. Естествено е, че не съ законъ ще могат да се създадат и поставят начело на управлението на общината такива хора; нѣма дѣлото на онѣзи, които въ миналото работиха беззаветно за издигането на София, да се продължи, ако не се намѣрятъ и поставятъ начело на Столичната община хора, които да стоятъ на нуждната висота. При все туй, г-да, законопроектътъ за Столичната община е необходимъ, той дойде, и днесъ ние трѣбва да кажемъ мнението си по него.

Азъ прочетохъ законопроекта и съмъ на мнение, че ако въ нѣкои отношения той е полезенъ, и нормитѣ, които установява той, трѣбва да се приематъ, въ друго едно отношение, на което и азъ главно ще се спра, той трѣбва да бѣде коренно измѣненъ.

Азъ не мога да разбера какъ можемъ да се спремъ на идеята, че София може да се цели на райони, на секции, на отдѣлни малки градчета, какъ можемъ отъ единъ градъ, какъвто е София, да правимъ нѣколко града. Това за мене е непонятно. Какъ мога азъ, който живѣя въ първия районъ, да смѣтамъ, че мога да разбирамъ само нуждитѣ на първия районъ и че съмъ отдалеченъ и не познавамъ нуждитѣ на четвъртия районъ, като-че-ли азъ съмъ отдѣленъ отъ четвърти районъ съ една китайтка стена!

П. Стоевъ (раб): Така да бѣде и за избирателнитѣ райони — и тѣ трѣбва да се премахнатъ.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Моля, азъ ще се изкажа. — Онѣзи, които създадоха закона за столичната община отъ 1922 г. — мога смѣло да го кажа — не знаеха какво правятъ. Азъ знамъ вдъхновителя на този законъ тогава. Той бѣше мой личенъ приятелъ. Когато той дойде да ми каже, че такъвъ законопроектъ ще бѣде внесенъ отъ правителството на Стамболийски, азъ го попитахъ: коя ти е мѣрката да раздѣляшъ столицата на такива райони? Тогава той ми посочи една европейска столица, кждето е живѣлъ.

Г. г. народни представители! Европейскитѣ столици и ние познаваме. Минавали сме презъ тѣхъ, живѣли сме дълго време въ тѣхъ, изучавали сме ги. Онѣзи, които не само сж минавали по улицитѣ на тѣзи столици, а сж имали време и да ги изучатъ, знаятъ много добре, че всѣка европейска столица живѣе свой собственъ животъ, има своитѣ собствени нужди, своитѣ традиции и онова, което може да бѣде удобно за Брюкселъ, не може да бѣде удобно за София. Ако имате една Виена съ нейнитѣ бецирки, които сж ясно установени отъ времето, отъ живота, отъ нарастването на града, ако имате единъ Парижъ съ 4 милиона население, ако имате единъ Берлинъ съ 3—4 милиона население, не значи, че можете да пренесете онова, което е тамъ, и тукъ — въ София.

Но, независимо отъ това, има и друга една причина, поради която азъ се противопоставямъ на туй. Онѣзи, които правѣха тѣзи реформи въ нашата Софийска община — да я дѣлятъ на райони — не си даваха смѣтка, че, като взематъ за примѣръ другитѣ столици, тамъ избирателното право не бѣ въ онѣя размѣри, въ които го имаме ние. Азъ съмъ изтъквалъ това и други пѣтъ. Ние се освободихме презъ 1879 г. и съ получаване на конституцията получихме всеобщо избирателно право. Когато въ 1895 г. Стойловъ, тукъ, отъ министерската маса, каза, че иска да направи България една Белгия, тогава Белгия нѣмаше туй избирателно право, което ние вече имаме. Тамъ имаше цензъ, тамъ имаше граница между единъ гражданинъ и други, тамъ имаше стѣпнала, които трѣбваше да изкачватъ избирателитѣ — нѣщо, което ние нѣмаме. Сжщото нѣщо бѣше и Виена, сжщото нѣщо бѣше и въ другитѣ столици, съ изключение на Парижъ. Естествено е, че като вземемъ този аршинъ отъ другитѣ столици — да дѣлимъ София на райони, да правимъ избори въ единъ и въ другъ районъ и отъ тия избори да правимъ втори избори, за да пращаме общински съветници въ централното кметство, както бѣше по закона отъ 1922 г. — ние направихме едно връщане назадъ къмъ времето, отъ които и Белгия, и Австрия, и всички държави се отърваха, защото следъ войната не остана вече държава, въ която да нѣма тайно, равно, прѣко и общо избирателно право.

Г. г. народни представители! Всичко туй ме кара да искамъ отъ г. министра на вътрешнитѣ работи, въ туй отношение не да се върнемъ къмъ онова, което, когато се създаваше законътъ отъ 1922 г., бѣше лозунгъ на опозиционната борба на тѣй наречения тогава Блокъ — споредъ земледѣлцитѣ, черенъ блокъ. Азъ не искамъ да вземемъ мѣрка за своитѣ днешни решения отъ туй, което е било тогава. Минаха много години, времената се измѣниха, ние виждате, днесъ даже сме въ съюзъ съ земле-

дѣлцитѣ, съ които сме се борили, тѣ сж въ споразумение съ насъ и, следователно, аршинътъ, който трѣбва да вземемъ, трѣбва да бѣде повече аршинъ да видимъ, какво има нужда днесъ да се направи, какво е възможно по конституцията и законитѣ и кое е полезно, кое е необходимо да се направи. И когато по този начинъ разсждавахъ и си мислѣхъ какво би могло да се каже по тази реформа — която е сжщата, въ окастрена малко форма, като тази по закона отъ 1922 г. — азъ дойдохъ пакъ наистина до това, което бѣше мое убеждение и тогава, когато се създаваше законътъ: София трѣбва да си остане единъ градъ, една столица, едно мѣсто; София не може да се кѣса на парчета и да се създаватъ отъ нея отдѣлни градчета, отдѣлни общини, подъ името районни кметства, или каквото щете. София трѣбва да бѣде единъ избирателенъ пунктъ и избирателтъ отъ шестия районъ и онѣя, който живѣе въ Булина-ливада, и онѣя, който живѣе при Двореца, и онѣя, който живѣе къмъ гарата, да чувствуватъ, че принадлежатъ къмъ единъ градъ, че избиратъ съ обща листа, че избиратъ единъ общински съветъ и че иматъ общински съветъ и община не за квартали, не за райони, а за София. Следъ като азъ си дадохъ смѣтка за всички онѣя възражения, които биха могли да се направятъ, аргументитѣ въ полза на това мое мнение се увеличиха. И като се има предъ видъ онова, което ви казахъ, че такива реформи не трѣбва да се заематъ слѣпешката, азъ ще искамъ при разглеждането на този законопроектъ, ние да се върнемъ къмъ конституцията; да се върнемъ къмъ онуй, което е законно и справедливо, да оставимъ изкуственото дѣлене и рѣзане на столицата, защото то е вредно, защото отъ него нѣма полза. Азъ не признавамъ онова, което тукъ се каза, че общинскитѣ съветникъ отъ края на София — отъ Булина-ливада или отъ другъ нѣкой край — който ще представлява сиромашията, да бѣде по-добъръ представителъ въ общината, отколкото онзи общински съветникъ, който ще се избира отъ първия районъ. София не е толкова голяма, за да не можемъ ние, които живѣемъ въ центъра, да отидемъ въ края или онѣзи, които живѣятъ въ края, всѣки денъ да не могатъ да се разхождатъ по булевардъ „Царъ-Освободителъ“. Кolkото и да е голяма София, за насъ все пакъ тя е единъ градъ съ 300-хилядно население, и две стѣпки сж достатѣчни, за да я видишъ и изучишъ отъ единия до другия край. София, за да се чувствува като столица, има нужда повече отъ туй, което искамъ да изтъкна и което нека вече го нарека събѣстъ на партиитѣ, почтеностъ и моралъ на партиитѣ, усилие на партиитѣ да служатъ на общината, на гражданитѣ и на отечеството, а не да служатъ на своитѣ партийни интереси и на партийния егоизмъ. Ето въ туй отношение, струва ми се, че е време да се издигне отъ трибуната на Народното събрание единъ гласъ на предупреждение къмъ партиитѣ, които гледатъ на общинитѣ като на мѣста за плячка. Ако вчера единъ общински съветникъ отъ Софийската община, макаръ и комунистъ, дойде да ви каже, че сж му предлагани 12.000 л. за подкупъ и никой не го е оспорилъ това, азъ мисля, че ние имаме право, имаме и дългъ да помислимъ за положението, въ което се намиратъ нашитѣ общини — било Софийска, било която и да е.

Г. г. народни представители! Съ горестъ трѣбва да ви съобщя, че въ Софийската община, която си отива и която ще я изпатимъ безъ да я съжаляваме, досега не е отбелязано дѣло на почтеностъ, не е отбелязано нѣщо хубаво, което ще отличи този съветъ. Не говоря за такова нѣщо, което да й даде образъ на една творческа община. Обаче има работи, които се говориха, които съмъ слушалъ азъ и които съмъ констатиралъ: на злоупотребление отъ нейна страна, отъ нейни съветници, отъ нейни хора въ полето на тѣхната работа. Не рѣдко се случва, че когато става единъ търгъ, тия, които наддаватъ въ търга, почватъ да ходятъ насамъ-нагамъ и да казватъ: „Спасете ни отъ тѣзи, които сж въ тая община, защото едва ли има нѣкой, който да не иска подкупъ“. Въ тая община ще видите общински кметове, помощници-кметове или съветници, за които се знаеше, преди да бждатъ такива, че бѣха съ сжсани гачи и които днесъ иматъ по една-две къщи и сж богаташи.

А. Буковъ (з): Палати, а не къщи.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Когато се знае, че въ тая община е витаелъ духътъ на оная корупция, която, за голямо съжаление — безъ да иматъ правото да протестиратъ господата отъ Сговора, ще го кажа — бѣше единъ общъ недѣлгъ на сговориското управление, какъ мислите вие, че можемъ ние, софийскитѣ граждани и българскитѣ

граждани да бъдем спокойни и да гледаме на бъдещето с радост? Аз съм много огорчен от това. И ето защо, като изтъквам големата важност на този законопроект, който се предлага тук на нас, искам той да се редактира в този дух, в който действително всичките партии бяха съгласни, когато апелираха пред царя, като искаха даже да не се утвърдява законът — макар че сетне Сговорът продължи да управлява с него няколко години още с малки измънения — та ние да не идем днес с този законопроект да продължим онова, което бв. неджг на закона от 1922 г. Нека да имаме куража въ себе си да поискаме онзи поправки, които е необходимо да станат.

Г. г. народни представители! Аз имам и друг един мотив, за да изляза пред вас и да поискам да гледаме, на работата тъй ясно, открито и с чистото желание да бъдем полезни на Софийската община. Ние, четири партии, управляваме днес. Съединени четири партии винаги могат да дадат едно по-добро управление и особено по въпроси, с които се засяга чиновничеството и други въпроси от обществен характер. Ние няма да подновим тая държава дотогава, докогато не вземем да измъним душата си; дотогава, докогато не издигнем морала въ управлението по-горе от амбициите на отделните личности и попълзновенията на всички онзи, които искат да изподзават всички общински и държавни служби за своя смътка. Но това ще стане, когато ние, четирите партии, се споразумеем на тая база. Тогава към нас, щастие-не-щастие, ще бъдат принудени да се вляят и другите партии на реда, за да образуваме онуй море, което е необходимо, за да може всеки български гражданин да плува въ водите му, без да се страхува от бурите, които може да дойдат, и от вълните, които може да праметнат лодката му. Въ връзка с туй, ние разбирате много добре, че иде и въпросът за чиновничеството. И тогава, когато ние ще бъдем изправени по този начин пред лесната наглед, но все пак мъчна задача за уреждане на този въпрос, ние ще можем с право да кажем, че сме могли, въ тия трудни времена за България, да изпълним нашата задача.

Та, следователно, като заявявам по принцип, че съм за законопроекта, настоявам министърът на вътрешните работи г. Гиргинов да възприеме тази идея за отхвърлянето на всякакви райони. Нека запазим София, както ви казах, такава, каквато ни е завещало миналото; нека я имаме пред очите си цялостна; избирателът да не мисли, че когато гласува въ първия район, не знае кой е онзи, за когото ще се гласува въ втория район. Нека всеки един избирател да знае общата листа на партията, към която принадлежи, или на групировките, които ще се образуват, за да може по този начин да изпраща въ общината не само най-достоините, най-добрите, най-почтените и избраните от разните партии, но същевременно да знаеме, че въ София има един общински съвет, една община, която не е на райони, но е на цялата столица, и един кмет, който представлява София, а не представлява Булина-ливада или квартала до гарата. По този начин ние ще дойдем до положение да изхвърлим един неджг от закона за Софийската община от 1922 г., да се разберем въ комисията, дето ще се изпрати законопроектът, върху всички онзи поправки, които могат да станат въ подробностите, и с усилията на четирите партии да се създаде онази сила въ общината, която наистина ще представлява общината и града, който расте, но не старее, според девиза на самата община. Иначе, г-да, и той девиз ще остане празна работа: София ще расте по един груб и безобразен начин, както е расла досега. Въ същност няма да расте, но ще пъпли днес по една посока, утре по друга посока; въ 24 часа ще се създава цял квартал от къщи необитаеми; от къщи, които носят заразата, затуй защото водата тече въ тях и разнася болестите; от къщи, където няма осветление, където няма вода, където няма канализация. И онзи техни нещастни обитатели, които си мислят, че с комисията и столицата, ще сж въ същност най-клетните жители на България, защото ще бъдат лишени от най-необходимото — от чист въздух, от вода, от чистота, от всички удобства на хигиената, въобще от грижите на общината — от всичко, което общината иначе може да създаде.

Аз, като се обявявам за една община жизнена, за община творческа, която да представлява енергията, решителността и она дух на реформи, който е необходим днес, както за държавното управление, тъй и за общинското самоуправление, моля законопроектът да се приеме по принцип и всички ония забележки и мнения,

които се изказаха от трибуната на Народното събрание за усъвършенстване на законопроекта, да се вземат пред вид въ комисията и по този начин да създадем един по-съвършен закон, за да имаме една по-жизнеспособна, по-реформаторска и по-дейна Столична община. (Ръкопляскания от мнозинството)

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Петко Стайнов.

П. Стайнов (д. ср): (От трибуната) Г. г. народни представители! Аз съм поставен въ малко трудно положение, да се изкажа по този въпрос, защото представител на правителството, на мнозинството, на Народния блок, взеха едно становище по-скоро отрицателно към проекта на г. министъра на вътрешните работи. Основното положение на този законопроект, а именно разделянето столицата на райони, се оспори и от двамата представители на Народния блок, които взеха думата от трибуната.

Въпросът за Столичната община се сложи у нас след войната. До войната въпросът за Столичната община не представлява онзи интерес, който представя днес, особено днес, след войната, когато столицата нарастна над 100 хиляди, над 200 хиляди и днес брой близо 300 хиляди население. И първите законодатели у нас, които почувстваха нуждата от един особен закон за Столичната община, бяха законодателите през време на Земледелския съюз: те въведоха практиката у нас да има един закон за Столичната община — практика, която продължава и до днес днешен. И, за да можем да разберем как е вървяла тая еволюция въ законодателството по отношение нуждата от един специален закон за Столичната община, добре би било да проследим цялата тая практика от 10 години насам.

Нкой от мнозинството: Много надалеч!

П. Стайнов (д. ср): Безспорно, г-да, трябва да има един закон за Столичната община, или, ако не това, трябва да има непременно един особен режим за нея, защото преди всичко един град с 200 или дори 300 хиляди население, с един бюджет от близо 400 милиона лева, с един персонал от 3 или 4 хиляди души, въобще с един бюджет и един шат, които по своето значение далеч надминават и Министерството на правосъдието, и Министерството на благоустройството, и дори Министерството на външните работи — особено по значението на сръдствата, които се харчат за този бюджет — такъв един град, като столицата, казвам, трябва да ни накара действително да помислим дали можем ние да управляваме Столичната община с същите правила, с които управляваме, да кажем, Къзъл-Агач, с които управляваме Копривщица или Балбунар — също така градове въ тая държава. Разликата е извънредно голяма и начините, по които трябва да бъде управлявана Столичната община, трябва да бъдат съвършено различни. Така че както въ 1922 г. аз одобрявах принципа да има един особен режим за Столичната община; както и впоследствие съм одобрявал този принцип при всички законопроекти, които последователно сж били гласувани тук — така също и въ този момент аз одобрявам принципа за отделен режим, както е въ този законопроект, който се внася от г. министъра на вътрешните работи. Аз си давам добра смътка, че държавната власт се интересува от това, което става въ Софийската община и то много повече, отколкото, да кажем, от това, което става въ една далечна провинциална градска община. Тук се намират седалищата на всички държавни власти, на всички големи държавни учреждения. Безопасността и добрата уредба на столицата не е толкова безразлична за централната власт, следователно право е Министерството на вътрешните работи, resp. правителството, да иска да знае по-отблизо — аз имам куража да го заявя и сега като опозиционер, заявявал съм го вчера, заявявам го и днес — да иска да знае, какво става въ Столичната община, въ която държавните чиновници сж едва ли не половината от населението. И въ всички европейски държави, г-да, трябва да признаем, се е приел за столиците и големите градове един особен режим. Принциплът на този режим, който е възприет под една или друга форма въ разните държави, е бил: държавата да се интересува повече от управлението на столичната община — това го признавам — и да се даде възможност на тая община да бъде управлявана, да се даде възможност да се създаде болшинство, което да може да управлява добре тази община. От този принцип сме били проникнати ние, Демократическият сговор, през време на нашето управление на три пъти; от този принцип е про-

никнатъ, вървамъ, и министърътъ на вътрешнитъ работи, който внесе този законопроектъ за Столичната община и раздѣля столицата на райони.

Казахъ, че първиятъ законъ за Столичната община у насъ е отъ 13 май 1922 г. За да можемъ да видимъ, какъ е вървѣла еволюцията на този законъ и какъ се е стигнало до днешния законопроектъ, доброе ще бѣде да проследимъ, каква нишка свързва първия законъ съ сегашния. Първиятъ законъ отъ 1922 г., гласуванъ презъ време на земледѣлцитъ, предвиждале единъ централенъ общински съветъ и централно управление съ шестъ районни съвети, респ. шестъ районни кметства съ съответно районно общинско управление. Централното управление имаше 31 съветници, отъ които 12 назначавани отъ централната власт, отъ министъра на вътрешнитъ работи, а 18 бѣха избирани отъ различнитъ районни съвети. Това бѣше принципътъ на този законопроектъ. Трѣбва ли да допустнемъ министърътъ на вътрешнитъ работи да назначава, макаръ измежду районнитъ съветници, по своя воля и усмотрение, безъ разлика на политически убеждения, за съветникъ въ централния общински съветъ тогава, когото намѣри той за добре? — Това бѣше голѣмиятъ въпросъ. Кметътъ, споредъ това положение, се назначаваше също отъ държавната власт, а уволнението му се одобриваше отъ Министерския съветъ. Повдигна се и другъ въпросъ тогава: може ли да бѣде назначаванъ отъ централната власт кметътъ? Този въпросъ повдигна извънредно голѣмъ споръ навремето. Въ всѣки районъ имаше районенъ кметъ и двама помощници. Това бѣше положението въ 1922 г. Това положение се промѣни въ 1924 г. Тогава се премахна назначаването на кмета, възстанови се чисто самоуправителниятъ принципъ — кметътъ да бѣде избираемъ отъ общинския съветъ. Премахна се и назначаването на 12-тъ общински съветници и се възприе — всички съветници да бѣдатъ избирани. Обаче тогава се възприе принципътъ, щото общинскитъ съветници въ централния общински съветъ да бѣдатъ избирани отъ общинскитъ съветници на районнитъ общински съвети. И тогава имаше районни кметства. Третиятъ законъ е отъ 1926 г. Броятъ на съветникитъ на всѣки районъ пакъ остава съобразно броя на избирателнитъ. Централниятъ съветъ се състои отъ 24 члена, избрани отъ районнитъ съвети. Но всѣки районенъ съветъ има свои съветници, които помежду си избиратъ хора за централния съветъ. Кметътъ се избира отъ централния съветъ, но има районни кметства и районни съвети. И тая реформа, г-да, не утвая, защото се пристѣпи къмъ системата, която до сега бѣше въ сила. Презъ 1929 г. се възприе следниятъ принципъ: нѣма истински районни съвети, нѣма истински районни кметства — София се раздѣля на райони само като изборни колегии и всѣки районъ гласува за известно число съветници. Всички тѣхъ избрани съветници отъ районитъ образуватъ общинския съветъ на столицата. Кметътъ на столицата се избира отъ общия общински съветъ, а той назначава единъ видъ кметски намѣстници, а не истински кметове — така ги нарича законътъ — въ районитъ, т. е., назначава районни кметове или кметски намѣстници.

Това е сегашното положение. Обаче създава се, освенъ кмета, единъ важенъ органъ; това е постоянното прикѣствие на общината, състоящо се отъ кмета и помощникъ-кметовѣтъ, което — и то като колективно тѣло, като многочлененъ органъ на публична власт, нѣщо като постоянната комисия — трѣбва да решава окончателно известни въпроси колективно, а не да ги решава само кметътъ.

Това е, г-да, еволюцията на законодателството въ въпроса за Столичната община.

Да видимъ сега какво прокарва реформата на г. министъра на вътрешнитъ работи. Щомъ като г. министърътъ е счелъ за необходимо да внесе единъ особенъ законъ за Столичната община, трѣбва да допустнемъ, че въ тия две години сѣ били констатираны такива голѣми дефекти въ функционирането на тая система, че г. министърътъ на вътрешнитъ работи се е намѣрилъ предъ голѣмата необходимостъ да тури частъ по-скоро край на всичкитъзи дефекти, като ни представи единъ пъленъ законопроектъ за реформи въ Столичната община. Значи, за да стане нужда да разтурваме посрѣдъ мандата му Софийския общински съветъ, избранъ отъ населението, трѣбва да има много важни съображения и трѣбва да предлагаме много важни реформи, за да можемъ да извършимъ туй дѣло. И въ правото си ще бѣдемъ всички да предполагаемъ, че този законопроектъ за Столичната община, който ни предлага г. министъръ Гиргиновъ, е коренно различенъ отъ закона, който ни остави г. Ляпчевъ, респ. правителството на Демократическия сговоръ. Трѣбва по всички пунктове да намѣримъ коренно различие, голѣми нововъведения и

изправяне на много несъобразности — само тогава може да се оправдае вънасянето на новия законопроектъ.

И действително г. Гиргиновъ, въ изложението на мотивитъ къмъ законопроекта, е поискалъ така да оправдае — защото не може другояче — вънасянето на този законопроектъ, като изтъква тамъ, че досегашниятъ законъ, отъ 1 май 1929 г. „Локаралъ (Чете) „много дефекти въ управлението на столицата, които се отразили неблагоприятно както върху авторитета на общинскитъ институти, така и върху правното чувство на гражданитъ и общото развитие на общинскитъ служби“. Азъ четохъ внимателно изложението на мотивитъ, обаче, г-да, подобни дефекти, за каквито говорихъ преди малко, въ него не намѣрихъ указания. Надѣвамъ се, че г. министърътъ на вътрешнитъ работи, или пъкъ другитъ, които биха защитили този законопроектъ, ще иматъ възможността тукъ най-подробно, най-изчерпателно да ни покажатъ кои сѣ тия голѣми дефекти, които сѣ били констатираны, на които се прави алюзия тукъ и които сега съ този законопроектъ се изправятъ.

Тукъ се говори, че били настанали „нови условия и нови нужди за столицата“, които налагали да се създаде новъ законъ за Столичната община. Също така, г. г. народни представители, тия нови условия и тия нови нужди не сѣ указани. И азъ вървамъ, че г. министърътъ на вътрешнитъ работи също ще има възможностъ да ни обясни кои сѣ тия нови нужди на Столичната община, които съ този новъ законъ ще бѣдатъ задоволени.

Също така въ алинея втора отъ изложението на мотивитъ къмъ законопроекта г. министърътъ на вътрешнитъ работи казва: (Чете) „Законопроектътъ, който предлагамъ на просвѣтеното обсъждане на г. г. народнитъ представители, цели да подобри съществуващата общинска организация“. Г-да! Този законопроектъ, който ни се предлага, подобрява ли съществено съществуващата общинска организация? Каква е разликата между стария законъ за Столичната община отъ 1929 г. и този, новия законопроектъ отъ 1932 г.? Споредъ мене, разлика между закона на Демократическия сговоръ и законопроекта, който ни вънася г. министъръ Гиргиновъ, представителъ на Демократическата партия въ кабинета, не съществува. И азъ ще си наема случая съ данни нарѣка да ви докажа. Дали ще се съгласите съ мене, то е другъ въпросъ, но азъ ще се потруда да ви го докажа.

П. Н. Даскаловъ (нац. л.): Разликата е, че ще си отиде сегашниятъ общински съветъ, който вие защитавате. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Право, куме, та въ очитъ!

П. Стайновъ (д. ср.): Преди всичко, г-да, законътъ на Демократическия сговоръ въвеждаше принципа на избирателни райони; въ София се създадоха 6 избирателни райони. И днесъ, г-да, въ законопроекта има предвидени също така 6 избирателни райони. Демократическиятъ сговоръ, г-да, въведе тия 6 избирателни райони, въпрѣки съпротивата на г. Мушановъ, въпрѣки съпротивата на сегашния министъръ на вътрешнитъ работи, който като народенъ представителъ въ 1924 г. бѣше най-яркиятъ противникъ на избирателнитъ райони въ София.

За да не бѣда обвиненъ въ голословие, за да видите, че законътъ на Демократическия сговоръ е еднакъвъ съ днешния законопроектъ на представителя на Демократическата партия, позволете ми да ви цитирамъ думитъ на г. Мушановъ, които отгаси възпроизведе г. Кръстю Пастуховъ и които, понеже ги намирамъ за много интересни, също ще ви ги цитирамъ и азъ.

На 27 януарий 1926 г. въ Народното събрание г. Мушановъ е казалъ: „Нека се върнемъ къмъ простото, къмъ онова, което действително съдържа въ себе си една правда: София да представлява една колегия за себе си“. И г. Мушановъ, както ви каза г. Пастуховъ, е направилъ даже конкретно предложение да се премахнатъ районитъ и да се установи една единна колегия. Нѣщо повече, г. Мушановъ е протестиралъ. Защото — казва той — съ защитъ райони, които въвеждате, се създава едно фалшифициране на съразмѣрната изборна система; съ избиратъ по райони вие имате едни райони съ трима съветници, а имате други райони съ 18 съветници; това е неправилно, и вие трѣбва да създадете райони, въ които числото на избирателитъ трѣбва да бѣде еднакво. Това е казалъ г. Мушановъ. И когато г. Ляпчевъ му е възразилъ: „Г. Мушановъ! Това е геометрически невъзможно“, г. Мушановъ е отговорилъ: „Когато дойда на мѣстото на министъръ-председателя Ляпчевъ, ще направя да има по равно число избиратели въ всѣки районъ“.

Е добре, г. Мушановъ зае мѣстото на г. Ляпчевъ. Защо не премахне районитѣ, защо не направи всѣки районъ да има по равно число общински съветници?

Но азъ намирамъ, че по-важно за насъ е мнението на г. Гиргиновъ, защото г. Мушановъ казва: „Азъ, ако дойда на вашето мѣсто, това ще направя“. Да видимъ какво е казалъ г. Гиргиновъ. Азъ смѣтамъ, че ще е правъ г. Гиргиновъ да поддържа и сега онова, което е поддържалъ и по-рано, когато е билъ въ опозиция. Азъ имамъ куража да поддържамъ въ този моментъ по-раншното си мнение, изразено предъ тогавашния министъръ на вътрешнитѣ работи — и какъ можете да искате отъ мене да отхвърля предложението на г. г. Мушанова и Гиргинова, когато то е и наше — азъ, опозиционерътъ, казвамъ, имамъ куража предъ васъ, болшинството, да заявя, че го поддържамъ въ много отношения, ако не и въ всичкитѣ.

Ж. Маджаровъ (з): Какъ ще мотивирате съществуването на районнитѣ колегии безъ районнитѣ съвети?

П. Стайновъ (д. сг): Ето какво е заявилъ г. Гиргиновъ въ заседанието на Народното събрание на 22 май 1924 г.

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Може ли да съществуватъ райони безъ районни съвети?

П. Стайновъ (д. сг): (Чете) „И тукъ е голѣмото административно, отъ морално естество, ще кажа азъ, престѣпление, което се върши отъ всѣка една властъ, която иска да разцепи Софийската община на райони и на отдѣлни общински съвети“. Въ този пасажъ г. Гиргиновъ не е говорилъ за районнитѣ кметства, а е говорилъ за фалшифицирането на съразмѣрната изборна система и общинскитѣ избори за София съ раздѣлянето ѝ на избирателни райони.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Криво разбирате.

П. Стайновъ (д. сг): Това е Вашето мнение.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ съмъ защищавалъ единството на Софийската община. Това съмъ защищавалъ азъ, а всичко друго е изборенъ въпросъ, какъ да се избиратъ съветниците.

П. Стайновъ (д. сг): Г. Гиргиновъ продължава: „За да се избѣгне избрането на единъ голѣмъ общински съветъ, което ще създаде неприятно положение за властващата партия“ — тукъ той обвинява правителството на Сговора — „тъй като ще влѣзатъ известно число опозиционери, трѣбваше да се разпредели единството на Софийската градска община, трѣбваше да се раздѣли на малки общини и да се гласува не за цѣлия общински съветъ, а за части отъ него“. Азъ не обвинявамъ сега г. Гиргиновъ, а само констатирамъ, че тогава той е обвинявалъ управляващата партия въ това, че тя е искала да превземе общината, и констатирамъ, че и той сега, като разцепва Софийската община на райони, прави сѣщото.

А. Буковъ (з): Кажете Вие на какво мнение сте.

П. Стайновъ (д. сг): И на края г. Гиргиновъ предлага София да бѣде една избирателна колегия. Г-да! Азъ възпроизвеждамъ добросъвестно извлеченията на г. Гиргиновъ, направени въ Камарата на 22 май 1924 г. Г. Гиргиновъ тогава предлага София да бѣде една колегия, като избира 30 съветници, и казва: „Ако тѣ сѣ малко, нека се избиратъ 60 съветници“. Това казва тогава този, който днесъ ни предлага единъ законопроектъ, съ който опредѣля броя на общинскитѣ съветници на 30.

Въ края на речта си на 22 май 1924 г. тукъ, въ Народното събрание, г. Гиргиновъ, обръщайки се къмъ сговориститѣ, заключавалъ: „Г. г. сговористи! Не би трѣбвало вие да се сравнявате съ дружбанската властъ; ще трѣбва да направите една крачка напредъ, съ огледъ на миналото, а тази крачка напредъ не може да бѣде друга, освенъ една: София да избира единъ единенъ общински съветъ“.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Правимъ компромисъ. Нали сме коалиция съ Земледѣлския съюзъ?

П. Н. Даскаловъ (нац. л): Той иска да ни пусне нѣкоя конска муха.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ искамъ да кажа, че има едно различие между Гиргиновъ-опозиционера въ 1924 г. и Гиргиновъ-властника въ 1932 г. Ние сме съгласни съ Гиргиновъ-властника днесъ, но не бѣхме съгласни и не сме съгласни съ Гиргиновъ-опозиционера — тамъ е работата.

Ж. Маджаровъ (з): Този принципъ е принципъ на Сговора, а не нашъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г-да! Трѣбва да ви кажа, че и други партии отъ Народния блокъ, като, напр., радикалитѣ въ него време, чрезъ устата на Ангелъ Станковъ, сѣ поддържали сѣщото. На 23 май 1924 г. това, което казва г. Ангелъ Станковъ, е било изрично подкрепено отъ г. Костурковъ, който стоеше тамъ на мѣстото на г. Христовъ. Отъ това мѣсто (Сочи банката) той е одобрилъ това, което казва г. Станковъ, а именно, че трѣбва да има единъ единенъ съветъ, една единна колегия и че общинскиятъ съветъ трѣбва да има 60 съветници. Това е било становището тогава на Радикалната партия.

А. Буковъ (з): Тѣ сѣ убедени въ това, но вие не сте се убедили въ него и затова трѣбва да предложатъ районни съвети, за да се убедите.

П. Стайновъ (д. сг): Това, обаче, е говорено отъ г. Гиргиновъ въ опозиция. Днесъ ние виждаме, че г. Гиргиновъ, че въобще правителството на Народния блокъ се приближава до нашитѣ схващания, че правителството на Народния блокъ е възприело схващането на Демократическия сговоръ.

А. Канитановъ (з): По народняшки го каза, и сега се смѣшешъ.

И. Русевъ (д. сг): Това се случва; това имъ прави честъ.

Д. Нейковъ (с. д): (Къмъ мнозинството) Значи, вие ще гласувате сговористския законъ?

П. Стайновъ (д. сг): Но, г. г. народни представители, София се раздѣля на 6 изборни райони. Това е право. Моето становище е, че становището на г. Гиргиновъ като властникъ е право. Не може София, като една община съ 300.000 души и съ близо 50.000 избиратели, да гласува въ една колегия. Ще кажете защо?

Ж. Маджаровъ (з): Трѣбва да се срамувате като професоръ, когато говорите така.

П. Стайновъ (д. сг): Защото, г-да, практически и технически не е удобно, утвърждавамъ ви, една такава голѣма колегия да избира своитѣ хора, общински съветници. Представете си, че София бѣде една избирателна колегия, както е искалъ г. Гиргиновъ и както е искалъ г. Костурковъ въ 1924 г., и ние гласуваме за 60 души общински съветници. Азъ бихъ искалъ да видя тая бюлетина, съ която ние ще гласуваме за 60 души съветници.

Ж. Маджаровъ (з): За 30 души.

П. Стайновъ (д. сг): Но тѣ сѣ искали 60 души тогава, въ 1924 г.

Ж. Маджаровъ (з): Въ окръжния съветъ съветниците сѣ 32, а въ общинския съветъ сѣ 30. Така е по законопроекта.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ ви казахъ, че г. Гиргиновъ и г. Костурковъ въ 1924 г. сѣ искали общинскитѣ съветници да бѣдатъ 60 души. Ако София бѣде една избирателна колегия и избира 60 души, азъ ви питамъ, за какво самоуправление на общинитѣ ще говорите, когато ще имате едно централно общинско бюро, което ще изработи една листа съ 60 души, въ която ще се наредятъ да влѣзатъ отъ центъра всички оѣзи, които играятъ нѣкаква роля въ партията, тѣ ще се наредятъ, а отъ оѣзи крайни квартали, за които постоянно плачемъ (Възражения отъ земледѣлцитѣ), не ще може да влѣзе въ листата никой, защото листата се реди отъ централното общинско бюро?

А. Канитановъ (з): Въ Ваше време и умрѣлитѣ гласуваха.

П. Стайновъ (д. сг): Така че г. министърътъ на вътрешнитѣ работи сигурно се е ржководилъ отъ съображението да може да направи технически единъ по-възможенъ изборъ, и онова, което е въ другитѣ държави за такива градове, да го направи и у насъ. Тази система, която г. Гиргиновъ ни предлага, г-да, не е непозната система. Тя съществува въ Франция, и не въ Парижъ, а въ Лионъ. Въ гр. Лионъ има абсолютно сѣщата система —

градът се раздѣля на райони. Не можете да допустнете, г-да, че въ една републиканска Франция една радикална партия, която безспорно е лѣва, не се е ръководила отъ принципа на самоуправлението и демокрацията, когато е гласувала специалното постановление за раздѣление на райони, толкова повече, че е заинтересованъ водигелътъ на радикалната партия г. Ерио, който е кметъ на Лионъ. Какво гласи френското законодателство по въпроса за Лионъ? Чл. 73 на закона отъ 1884 г. гласи: (Чете) „Градътъ Лионъ и занаяпредъ ще бѣде раздѣленъ на седемъ общински райони (околии)“ — *arrondissements* — „съобразно плана, приложенъ къмъ настоящия законъ. Кметътъ делегира специално по двама отъ помощникъ-кметоветъ въ всѣки районъ“. — Помощникъ-кметоветъ на Лионъ сж 19. — „Тѣ водятъ регистритъ за гражданското състояние и други служби, опредѣлени и въ специаленъ правилникъ“. Както виждате, тамъ има седемъ района; тѣ, съобразно населението, избиратъ своитѣ съветници и всички тия съветници събрани наедно, образуватъ общинския съветъ, който избира кметъ. Това е положението и въ гр. Лионъ, който има 600—700 хиляди жители, и въ гр. София, който има 300 хиляди жители. Все пакъ раздѣлянето на райони, както е въ Лионъ, може да има нѣкакво оправдание за насъ, и азъ мисля, че като е взето прието у насъ и по-рано и сега становището на френската радикална партия, е постѣпено добре.

А. Капитановъ (з): Нали признавате, то е добре.

П. Стайновъ (д. сг): Г. министъръ Гиргиновъ и особено г. Мушановъ най-много сж протестирали едно време противъ раздѣленieto на райони и сж питали: каква ви е базата да искате отъ първия районъ да има десетъ души съветници, а отъ петия по-малко? Отговаряли сж: съобразно количеството на населението. И г. Гиргиновъ и г. Мушановъ сж искали разпредѣленieto на съветниците по райони да стане съобразно населението. Азъ се надявамъ, че и за този проектъ г. Гиргиновъ е взелъ предъ видъ онова, което е говорилъ като опозиционеръ, и когато е подписвалъ туй разпредѣление, е взелъ подъ съображение количеството на населението. Обаче ще видимъ, че г. министърътъ на вътрешнитѣ работи въ своитѣ изчисления може би е направилъ нѣкаква грѣшка, защото първиятъ районъ, който има 8.812 избиратели, споредъ избирателнитѣ списъци — прави, криви, такива сж — избира петъ общински съветници, а шестиятъ районъ, който има 9.267 избиратели, избира четири общински съветници. Защо става това? Да не би то да е печатна грѣшка? Може би става по нѣкакви политически или други съображения, които, вѣрвамъ, г. министърътъ на вътрешнитѣ работи ще ни ги каже. Азъ намирамъ, че изобщо разпредѣленieto на съветниците по райони трѣбва да става възъ основа количеството на населението, на избирателитѣ въ всѣки районъ.

Сега нѣколко думи по числото на общинскитѣ съветници — 30 души. Знамъ повика за икономии. И по начало човѣкъ може да каже, че много сж 60 души съветници, колкото искаше г. Гиргиновъ. Но азъ не виждамъ защо отъ 36 души сж намалени на 30. Ако мислите, че съ шестъ души ще се реши голѣмиятъ въпросъ за икономии, азъ мисля, че ще се излъжете. И азъ съмъ убеденъ, че въ комисията сигурно числото имъ ще бѣде увеличено, защото съ 30 души съветници нѣма да може да се управлява София, не за гласуването, но поради закона за бюджета, отчетността и предприятията, който предвижда въ всѣка тържна комисия да има по единъ общински съветникъ. Е добре, София е мѣсто на всички учреждения, всички търгове, общински и държавни, малки и голѣми, хиляди, ставатъ все съ участието на единъ съветникъ. Сега даже, когато имаме 36 съветници, г-да, мога да ви заявя, че общинскитѣ съвети се намира въ невъзможностъ за всѣки търгъ да прати общински съветникъ и че има много търгове, въ които не може да участвува общински съветникъ — така както изисква законътъ — поради което би могло да се яви анулирането на търгове. Или трѣбва да промѣните закона за бюджета, отчетността и предприятията въ смисълъ да не се иска присѣствие на общински съветникъ въ търговетѣ, или трѣбва да увеличите числото на съветниците. Азъ мисля, че рационалността ще убеди г. министра въ правотата на това мнение. И въ комисията ще има да поговоримъ по този въпросъ на техническа и практическа база, а не на политическа. Въпросътъ не е за 6 или 10 съветници повече или по-малко, а е за рационалностъ, и азъ съмъ убеденъ, че г. министърътъ ще се съгласи да увеличи числото имъ.

А. Капитановъ (з): На колко?

П. Стайновъ (д. сг): На онова, което отговаря на необходимостта за управлението на Софийската община.

А. Капитановъ (з): Споредъ Васъ излиза, че по-рано трѣбва да проверимъ колко търгове ставатъ и после да опредѣлимъ числото на съветниците! Следъ като направимъ тази статистика, тогава да се произнесемъ по този въпросъ!

П. Стайновъ (д. сг): Ще видимъ дали нѣма да се съгласи г. министърътъ въ комисията да се увеличи числото надъ 30. Дано азъ се лъжа.

А. Капитановъ (з): Но като сж 36, стигатъ ли за търговетѣ?

П. Стайновъ (д. сг): Азъ казвамъ, че и сега, при 36, не стигатъ. Дано азъ се лъжа.

И. Симеоновъ (д): Нали има тържни комисии съ 5 души?

П. Стайновъ (д. сг): Сега по сжщността на законопроекта на г. Гиргиновъ. За улеснение на народното представителство, той излага въ моговитѣ на законопроекта нововъведенията и голѣмитѣ реформи, които създава съ този законопроектъ.

Г-да! Като първа голѣма реформа, като първа разлика, като първо чувствително подобрене въ сравнение съ досегашния законъ за Столичната община, той счита, че съ неговия законопроектъ се разширява компетентността на общинския съветъ. И вчера г. Пастуховъ, който, убеденъ съмъ, не е ималъ време да провери всички точъци, които сж изброени една по една въ членове 55, 57 и 60 отъ закона за градскитѣ общини, който бѣше възгласилъ, вѣрвамъ, добросъвестно, казаното въ мотивитѣ къмъ този законопроектъ, каза, че действително този законопроектъ правѣлъ голѣми нововъведения и спомена за :зширение компетентността на общинския съветъ. Азъ отричамъ това. Азъ отричамъ, че общинскитѣ съвети, по този законопроектъ, получава по-голѣми функции, отколкото е ималъ общинскитѣ съвети презъ последнитѣ години отъ 1929 г. насамъ. Ако разгледаме една по една точкитѣ, за които ни говори г. Гиргиновъ, ние не можемъ да се съгласимъ съ мнението на г. Пастуховъ, който възприема, че се разширява компетентността на общинския съветъ. По тая точка, г-да, нѣма никаква разлика между закона на Демократическия съговоръ и законопроекта на представителя на Демократическата партия.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Има разлика между мотивитѣ на законопроекта и самия законопроектъ.

П. Стайновъ (д. сг): Нека да почнемъ точкитѣ една по една отначало, за да не бѣдемъ голословни.

Г. Гиргиновъ въ чл. 6 отъ законопроекта опредѣля функциитѣ на общинския съветъ.

(Чете) „Първо, гласува бюджетитѣ и отчетитѣ на общината, училищното настоятелство и тия на общинскитѣ стопански предприятия“. Ами че и сега общинскитѣ съвети ги гласува. Въ това отношение нѣма абсолютно никаква разлика. И сега става сжщото нѣщо.

(Чете) „Второ, преглежда, обсъжда и одобрява годишната смѣтка относно упражнението и изпълнението на бюджетитѣ“. Щомъ гласува бюджета, то значи, че преглежда и смѣтката.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Този пунктъ вѣрнъ е чл. 6 на законопроекта го нѣма въ стария законъ.

П. Стайновъ (д. сг): Че каква е разликата между отчетъ и смѣтка?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Има голѣма разлика.

П. Стайновъ (д. сг): Значи, преглежда отчетитѣ, а не преглежда смѣткитѣ!

(Чете) „Трето, решава купуването, продаването, отчуждаването, замѣняването и даряването на общински имоти. Даряването се допушта само за обществени и държавни нужди“. Г-да, и сега е сжщото.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не е вѣрно.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ съмъ готовъ за всѣка точка да ви дамъ доказателства, че и сега е сжщото.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Последният пасажъ го нѣма въ сегашния законъ.

П. Стайновъ (д. сг): Стариият законъ е предъ мене. Има го абсолютно същото.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Последната фраза отъ п. 3 я нѣма въ стария законъ.

П. Стайновъ (д. сг): Коя последна фраза?

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: За даряването — втората фраза отъ п. 3 на законопроекта.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Има го въ чл. 9, п. 7 отъ стария законъ.

П. Стайновъ (д. сг): Ама азъ не виждамъ къде се увеличаватъ правата на общинския съветъ. Това е въпросътъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Въ всѣки случай, има едно нововъведение.

П. Стайновъ (д. сг): Виждате, че е същото. Този пунктъ отъ чл. 55 говори за училищнитѣ настоятелства. И въ законопроекта също се говори за бюджетитѣ и отчетитѣ на училищнитѣ настоятелства. Азъ не искамъ да бѣда голословенъ, а да проверимъ точка по точка. Чл. 55, пунктъ 4, отъ закона за градскитѣ общини гласи: (Чете) „Отстъпва общински недвижими имоти въ полза на училищата или на друго общополезно заведение въ общината“. И то се прилага. Тогава къде е разликата? Пунктъ 3 отъ чл. 6 на законопроекта гласи: (Чете) „решава купуването, продаването, отчуждаването, замѣната и даряването на общински имоти“. Казахъ, че това го имаше и по-рано. Това е п. 4 отъ чл. 55 на закона за градскитѣ общини.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Второто изречение отъ п. 3 на чл. 6 на законопроекта, съ което се прави ограничение, го нѣма въ действащия законъ за Столичната община.

П. Стайновъ (д. сг): П. 4 отъ чл. 6 на законопроекта гласи: (Чете) „взема решение по всички въпроси, които сѣ отъ неговата компетентностъ по закона и правилника за общинскитѣ стопански предприятия“. Това го имаше и по-рано. П. 6 отъ чл. 6 на законопроекта гласи: (Чете) „открива благотворителни заведения, професионални и др. училища“. Имаше го и по-рано. П. 7 гласи: (Чете) „взема решения по т. т. 1, 3, 4, 7 и пр. на чл. 55 отъ закона за градскитѣ общини“. Това го имаше и по-рано. Всички тѣзи постановления, дължа да заявя, съмъ проверилъ точка по точка. Сега не искамъ да злоупотребявамъ съ вниманието на народното представителство, но на второ четене, ако стане дума, обещавамъ да ви покажа, че всички тѣзи точки по чл. 6 отъ законопроекта на г. министъра съществуватъ било въ закона за градскитѣ общини, било въ специалния законъ за Столичната община — всички съществуватъ и сега като права на столичния общински съветъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Въ закона за столичната община сѣ изпуснати пунктове 3 и 4 отъ чл. 55 на закона за градскитѣ общини, а сега въ законопроекта сѣ добавени, понеже е разширена компетенцията на общинския съветъ.

П. Стайновъ (д. сг): Какъ може да ми кажете, че въ закона за Столичната община билъ изпуснатъ п. 3 отъ чл. 55 на закона за градскитѣ общини, когато съществува? П. 3 отъ чл. 55 на закона за градскитѣ общини гласи: (Чете) „решава върху бюджетитѣ и смѣткитѣ на училищнитѣ настоятелства, както и на другитѣ благотворителни учреждения“. Чл. 9 на закона за Столичната община гласи: (Чете) „гласува бюджетитѣ и отчетитѣ на общината, училищното настоятелство“ и пр.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Прочетете п. 8 на чл. 9 отъ закона за Столичната община, където се изброяватъ точкитѣ отъ чл. 55 на закона за градскитѣ общини.

П. Стайновъ (д. сг): П. 3 на чл. 55 отъ закона за градскитѣ общини гласи: (Чете) „решава върху бюджетитѣ и смѣткитѣ на училищнитѣ настоятелства“. Това го има въ закона за Столичната община отъ 1929 г., има го и въ Вашия законопроектъ. Какво тогазъ се промѣня?

Н. Пждаревъ (д. сг): Има само размѣна на мѣстата на членовѣтѣ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма никакво размѣняване. Въ законопроекта сѣ добавени и нови пунктове.

Х. Манафовъ (д): Г. Стайновъ! Защо правите тия сравнения между закона за градскитѣ общини и закона за Столичната община? Най-важниятъ въпросъ, който интересува и общинскиятъ съветъ и народното представителство, е въпросътъ за търговетѣ. Новото е п. 9 въ чл. 6 на законопроекта, където се дава компетентностъ на общинския съветъ да разрешава въпроситѣ за всички търгове надъ 500.000 л. Съ това му се даватъ грамадни права, а не както досега тия въпроси да се решаватъ само отъ постоянното присѣствие. Това е основата на всичко. Защо гледате какво имало въ единия законъ и какво въ другия?

П. Стайновъ (д. сг): Понеже г. министърътъ въ своитѣ мотиви е казалъ, че се разширява компетентността на Столичния общински съветъ, азъ ви цитирамъ точка по точка чл. 6 на законопроекта, за да видимъ, къде е разликата между закона на Демократическия съговоръ и законопроекта на г. Гиргиновъ. Обаче азъ не я видѣхъ. Азъ твърдя, че не се разширяватъ правата на общинския съветъ и, за да ви докажа това — извинявамъ се, че злоупотребихъ съ вашето време — цитирахъ точка по точка. Точкитѣ на чл. 6 на законопроекта сѣ проверени до една. Всички съществуватъ въ действащия законъ за Столичната община — абсолютно всички ги има.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Не е вѣрно — и тукъ сте въ грѣшка.

П. Стайновъ (д. сг): Моля, г. министре, единъ единственъ пунктъ, който го нѣма, е п. 9, и дохождамъ до него.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: П. п. 2 и 3 на чл. 55 отъ закона за градскитѣ общини не сѣ изброени.

П. Стайновъ (д. сг): Това е единствената разлика само по пунктъ 9.

Г. Шидерски (з): Шомъ законопроектътъ не се различава отъ стария законъ, тогава нѣма защо да го критикувате — гласувайте го.

П. Стайновъ (д. сг): Ние ще го гласуваме, защото е нашиятъ законъ.

Ж. Маджаровъ (з): Ние ще гласуваме нашия, вне — вашия, къде ще отидемъ?

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Я кажете нѣщо за п. 9 отъ чл. 6 на законопроекта, който дава право на общинския съветъ да разглежда всички търгове, поемни условия и да решава всички въпроси около търговетѣ.

П. Стайновъ (д. сг): Въ Столичния общински съветъ се произвеждатъ всѣкидневно търгове, и то търгове не само до 500.000 л., а за милиони, понеже бюджетътъ на Софийската община е близо 400 милиона лева, които се изразходватъ повече чрезъ търгове. И по искането именно не наше, на Парламента, а на самата община, отъ всички съветници и партии, за да може да функционира рационално, създаде се онова, което се направи и за окръжнитѣ съвети, т. е. въпросътъ за търгове, които сѣ за сума по малка отъ 500.000 или даже единъ милионъ лева — какво е днесъ за общината търгъ за единъ милионъ лева! — . . .

Ж. Маджаровъ (з): За васъ, народняцитѣ, нищо не е, но за насъ е много нѣщо.

П. Стайновъ (д. сг): . . . да се решаватъ отъ общинския съветъ, отъ общинското постоянно присѣствие, състояще се отъ шестъ души, които сѣ еманация на общинския съветъ; а за търгове по-големъ се иска усиленъ съставъ на постоянното присѣствие съ двама постоянни делегати на общинския съветъ, които да проверяватъ. И азъ ви увѣрявамъ, г-да — запомнете ми думата; може да има отъ васъ и общински съветници, дай, Боже, да станатъ и други такива, нали сега ще правите избори — че когато дойдатъ въпроси за търгове или за поемни условия, на дѣло нѣма тия 36 души да ги разглеждатъ и решаватъ окончателно, а само машинално ще минаватъ това, което имъ докладва началникътъ на службата. Фактически сѣ е доказано, че това, което бѣ до сега, е по-добре, и азъ

предпочитамъ контролата и отговорността на 5—6 души компетентни, отколкото пълната безотговорност на цялия общински съветъ. И запомнете го, вие сами — обръщамъ се къмъ ония отъ васъ, които сж стари или бъдещи общински съветници — вие сами, казвамъ, ще протестирайте единъ день противъ това претоварване на общинския съветъ съ толкова много търгове, върху които той нѣма да може да упражни никакъвъ контролъ. И сега, съгласно чл. 9 отъ закона за Столичната община отъ 1929 г., общинското постоянно присѣствие и кметътъ на дѣло сж внасяли и внасятъ на разглеждане въ общинския съветъ всички по-важни търгове: търгове за грамваи, за навета и за не знамъ какво-си — всички тия по-голямъ търгове сж минали презъ общинския съветъ. Ако мислите, че съ това струпане едно граматно количество тръжни книжа въ съвета, които никой отъ съветниците нѣма да прочете и за разглеждането на които книжа трѣбва да се свикватъ специал и сесии и да се плащатъ дневни на съветниците, ще се добие рационалностъ въ управлението на общината, увѣрявамъ ви, г-да, че вие ще се излъжете. Тукъ нѣма общински съветници — вѣнъ, може би, отъ г. Манафова —...

Нѣкой отъ демократитѣ: Има, има.

П. Стайновъ (д. сг): ... които да ви кажатъ какъ стоятъ работитѣ, но азъ бихъ желалъ, щото подиръ шестъ месеца или подиръ година отъ тази реформа, която отнема на постоянното присѣствие, засилено или не, правото да разглежда по-основателно търговетѣ, да дойдете да ми кажете, дали това е рационално. Ако вие мислите, че намѣсто да оставите да разглеждатъ търговетѣ шестъ или осемъ души избраници на общинския съветъ, които не сж всички помощници-кметове, по-добре ще бѣде да повѣрите тази работа на безотговорния цѣль общински съветъ, който само вдига рѣжа, ако мислите, казвамъ, че това е голѣма реформа, то въ такъвъ случай вие се горчиво мамите и цѣлата тая работа не си заслужава труда. И вие ще видите, че бъдещето ще ме оправдае.

А. Пиронковъ (д. сг) Голѣмата реформа е въ предпоследния членъ!

П. Стайновъ (д. сг): Така че азъ намирамъ, какво съ той членъ не се прави никаква рационализация. Ние намираме, че това не трѣбва да стане, обаче щомъ вие сте намѣрили, че трѣбва да стане, направете го, но помнете ми думитѣ, ще съберкате.

Най-после пунктъ II на чл. 6 отъ законопроекта гласи: „Решава участието на общината въ разни стопански, културни, просвѣтни и др. предприятия“. И сега е тъй. Може ли общинскиятъ кметъ или постоянното присѣствие да създаде нова служба току-тъй, мимо съвета? То е бюджетенъ въпросъ, тъй че това не е никакво подобрене. Новитѣ служби се създаватъ отъ общинския съветъ, понеже сж свързани съ бюджета, а всички бюджетни въпроси се решаватъ отъ общинския съветъ. „Решава“, казва, „участието на общината въ разни стопански, културни, просвѣтни и др. мѣроприятия“. „Просвѣтни предприятия!“ Ще ме извините, то е малко радикалско. За просвѣтни предприятия като нѣма пари, нѣма защо да свиквашъ съвета, а пъкъ щомъ има пари и ще се даватъ, то е вече бюджетенъ въпросъ и, следователно, ще трѣбва да се намѣси общинскиятъ съветъ, както и досега.

Ж. Маджаровъ (з): Кѣдето е за пари — народницитѣ, кѣдето е безъ пари — радикалитѣ!

П. Стайновъ (д. сг): Така че не виждамъ кѣде сж тия подобрения и това разширение компетентността на общинския съветъ. Въ мотивитѣ се казва, че въпроситѣ, които досега бѣха въ изключителната компетентностъ на кмета и на постоянното присѣствие, споредъ законопроекта, се прехвърлятъ на общинския съветъ. Това не е вѣрно, и азъ го опровергавамъ точка по точка. Нѣма никаква промѣна, освенъ по търговетѣ, а тая промѣна не е рационална и за нея сетне ще съжалявате.

По-нататкъ въ мотивитѣ на законопроекта се казва, че се въвежда референдумътъ. Г-да! Не знамъ дали референдумътъ изобщо нѣкога ще може да добие нѣкакво приложение въ Софийската община, но помнете ми думата, че той нѣма да добие никакво приложение. Защото, ако референдумътъ е едно добро сръдство за разрешаване на политически въпроси, кѣдето можешъ да увлѣчешъ хората да гласуватъ за или противъ една идея, ако референдумътъ е едно удобно сръдство, напирѣмъ, за назначаване едно лице чрезъ плебисцитъ, чрезъ гласуване за или противъ, както, напирѣмъ, днесъ въ Германия е на дневенъ редъ голѣмиятъ въпросъ кой ще бѣде бъдещиятъ председателъ на републиката — Хитлеръ или

Хинденбургъ, по който въпросъ можешъ да увлѣчешъ хората следъ едно лице; ако, казвамъ, сжщо референдумътъ е удобенъ въ малкото село при разрешаване въпроси за отчуждаване, напирѣмъ, едно общинско мѣсто или на общински имотъ, за който всѣки жителъ знае за какво служи, референдумътъ никога и никѣде не е далъ добри резултати при разрешаване, обаче, на общински въпроси въ голѣмитѣ общини, особено при разрешаване въпроситѣ, които г. министърътъ на вътрешнитѣ работи иска да бждатъ разрешавани въ Софийската община чрезъ референдумъ. Г-да! Защо ще разкарвате 40—50 хиляди души избиратели въ единъ референдумъ за отчуждаване на нѣкакво мѣсто за нѣкакъвъ фабрикантъ, съгласно закона за насърчение мѣстната индустрия, или на единъ имотъ, който струва, споредъ пазарната цена, 100 или 200 хиляди лева и ще служи за нѣква индустрия или за нѣщо друго? Като имате предъ видъ, че по силата на тоя законпроектъ бюлетинитѣ за референдума ще бждатъ плащани отъ общината, а сжщо така че ще се плаща и на всички председатели на изборнитѣ бюро, следователно, ще похарчатъ около 200 хиляди лева за тоя референдумъ, умѣстно е да се запита: за какво ще ги похарчатъ? За идеята на демокрацията ли? Мислите ли вие кѣде е икономията, кѣде е практичността на тоя референдумъ? Въ коя държава го има това? Другъ е въпросътъ, ако искате на всѣка цена да покажете, че искате да правите референдуми, но ще видите, че на практика нѣма да имате никакви резултати.

Н. Пждаревъ (д. сг): Ще има пакостни резултати.

П. Стайновъ (д. сг): По-нататкъ, г-да, въ мотивитѣ на законопроекта се посочва като голѣма реформа това, че въ комиситѣ, които ще бждатъ назначавани отъ общинския съветъ, ще могатъ да участвуватъ и специалисти съ съвѣстателенъ гласъ. Това било реформа! Тукъ наистина има една промѣна. Въ закона за Софийската община, създаденъ отъ Сговора, г. Ляпчевъ, който може би ще е билъ малко феминистъ, бѣше предвидѣлъ въ тия комисии да участвуватъ не само специалисти, но и специалистки. Г. Ляпчевъ искаше да се покаже малко галантъ къмъ дамитѣ, а сега г. Гиргиновъ се показва малко ретрогатъ и потвържда само участието на специалисти. Това голѣма реформа ли е?

Х. Манафевъ (д): Но това е най-голѣмата Ви критика!

П. Стайновъ (д. сг): Съ тоя законопроектъ се дава право на седмочленната комисия да изработва поемнитѣ условия и да утвърждава търгове за надъ 500 хиляди лева. Значи, една седмочленна комисия, която е органъ на министра на вътрешнитѣ работи, а не органъ на общинското самоуправление — защото въ сжщность тая комисия не представлява избирателитѣ, понеже е назначена отъ министра — и се даватъ правата на общинския съветъ. А принципъ е, че тричленнитѣ и седмочленнитѣ комисии иматъ правата само на общинското управление, т. е. на кмета и помощницитѣ. Щомъ като давате право на седмочленната комисия да произвежда и утвърждава търгове — макаръ търговетѣ за надъ 500 хиляди лева въ края на краищата да се утвърждаватъ отъ министра на вътрешнитѣ работи, както е ставало винаги досега — вие, значи, давате на седмочленната комисия правата на самоуправително тѣло, на общински съветъ, какъвто тя не е. Значи, ако поставите една седмочленна комисия да управлява шестъ месеца общината, естествено е, че не можете съ единъ членъ на закона да я направите органъ на общинското самоуправление. Азъ искамъ да изтъкна, че съ тоя законопроектъ се прави отстъпление отъ принципа на самоуправлението.

Друга реформа, която се изтъква въ мотивитѣ на законопроекта като голѣма реформа, е продължаването редовнитѣ сесии на съвета отъ 3 на 21 дни, не отъ 3 до 15 дни, както е било досега. Като че това е съдобносиятъ въпросъ за Софийската община: 21 дни! Ами извънреднитѣ сесии? Тѣ сж безконечни. Кажете ми день, въ който Софийскиятъ общински съветъ да не заседава? Каква е тази литература — да увеличавате отъ 3 до 21 дни редовнитѣ сесии на съвета, когато кметътъ на общината, пъкъ и Вие самъ, г. министре, можете да свикате съвета на извънредни сесии, когато поискате. По този начинъ общинскиятъ съветъ може да заседава всѣки день. Тогава кѣде е тукъ голѣмата реформа? Азъ не я виждамъ.

По-нататкъ въ мотивитѣ на законопроекта се казва, че се намаляватъ заплатитѣ на кмета, помощницитѣ му и кметскитѣ намѣстници, възнагражденията на общин-

скитъ съветници и броятъ на кметските намѣстници. Колко получава сега единъ общински съветникъ въ София на заседание? 180 л., споредъ закона на министъра на финансите г. Стефановъ за намаление заплатитѣ. Каква е тая голѣма икономия, която ще се реализира? Сега дневнитѣ ставатъ 150 лева! И после, къде се намалява заплатата на кмета и помощниците? Азъ бихъ молилъ г. министъра да ми каже.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тя е намалена съ таблицата.

П. Стайновъ (д. сг): Да я видимъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Таблицата за заплатитѣ въ изборнитѣ учреждения която е задължителна за Софийската община, се внесе за одобрение отъ Министерския съветъ следъ внасянето на законопроекта.

П. Стайновъ (д. сг): Не виждамъ тукъ въ законопроекта да е писано, че се намалява заплатата на кмета.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Има, има. Намалена е.

П. Стайновъ (д. сг): Г. министре! Азъ не виждамъ въ преходнитѣ наредби да сте узаконили таблицата.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Казахъ Ви, законопроектътъ се внесе въ Министерския съветъ преди таблицата. Таблицата се прие, тя е публикувана вече въ „Държавенъ вестникъ“ и е въ сила. Тамъ има намаление на заплатитѣ.

П. Стайновъ (д. сг): Понеже никъде въ законопроекта не виждамъ да се говори, че се намалява заплатата на кмета, затова съмъ въ правото си да го кажа. Понеже говорите за намаление на заплатата на кмета, азъ бихъ искалъ тукъ да ми се каже съ колко е намалена тя. Азъ бихъ билъ много любопитенъ г. министърътъ, като вземе думата да говори, да каже съ колко е намалена заплатата на кмета, за да видимъ дали действително е осъществена тази негова реформа.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Има го въ таблицата. Ще Ви кажа.

П. Стайновъ (д. сг): По-нататъкъ, г-да, въ мотивитѣ къмъ законопроекта се казва, че се засилватъ и разширяватъ правата и властта на кмета, за да бждѣтъ той по-авторитетенъ. Азъ провѣрихъ въ законопроекта всичко точка по точка и останахъ съ впечатлението, че не е направена абсолютно никаква реформа нито по отношение засилването престижа на кмета, нито по отношение разширяването на неговитѣ права и власт. Напротивъ, по-скоро се намаляватъ правата му, отколко да се разширяватъ, както твърди г. министърътъ на вътрешнитѣ работи. Напр., досега кметътъ имаше право да назначава районнитѣ кметове, да ги избира измежду двама представени нему, а сега това право се дава на съвета.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Признайте, че поне е разширена компетенцията на общинския съветъ. Обаче други права на кмета сж засилени.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ търсихъ, но не ги намѣрихъ. Кажете ги. Въ чл. 18 е посочено какво върши кметътъ. (Чете): „1) командирова общинскитѣ служители въ страната“. — Ами че и сега той има това право. (Чете) „2) взема мѣрки за своевременното събиране общинскитѣ приходи“. — Може ли да не взема мѣрки? Това е неговата работа и сега. (Чете) „3) следи отчетникътъ да представя въ срокъ главния годишенъ отчетъ за управлението на бюджета“. — Туй му е работата и сега. — (Чете) „4) подпомогнатъ отъ постоянното присѣствие, бирника, контролора и секретаря, приготвя бюджетопроектитѣ“. — Ами че това му е работата. Той може да повика не само тѣзи хора, но и други специалисти, отъ които има нужда, за да се приготвятъ бюджетопроектитѣ. — (Чете) „5) назначава и уволнява всички общински служители“. — Ами че и сега той ги назначава и уволнява. Тогава съ какво сж увеличени правата на кмета? Азъ търсихъ да видя къде сж увеличени правата на кмета и къде се увеличава неговиятъ авторитетъ, но, трѣбва да призная, не видѣхъ. — (Чете) „7) назначава и уволнява общинския комисаръ по прехраната и неговитѣ помощници“. — Ами че и сега по закона за продоволствието кметътъ назначава комисаря и помощникитѣ му.

Къде е тогава този кметъ, за който се казва, че става толкова авторитетенъ, че се увеличаватъ правата му?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Четате последната алинея и ще видите, че помощникъ-кметоветѣ отговарятъ предъ кмета.

П. Стайновъ (д. сг): Какво значи, г-да, на юридически езикъ това, че помощникъ-кметоветѣ отговарятъ предъ кмета?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това значи, че всѣки пътъ службата имъ трѣбва да бжде въ хармония съ службата на кмета.

П. Стайновъ (д. сг): Каква е санкцията, за да можемъ да търсимъ единъ ratio legis? Тѣ отговарятъ предъ държавата или предъ общинския съветъ. Отговарятъ предъ общинския съветъ, който може да имъ наложи санкция — да ги бламира; отговарятъ предъ държавната властъ, която може да ги даде подъ судъ. Държавната властъ евентуално може, както е въ Франция, да ги отстрани. Но какво значи това, че отговарятъ предъ кмета? Може ли кметътъ да ги отстрани? Не може. Тогава какъвъ смисълъ има тази голѣма реформа!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Има смисълъ, че не могатъ да провеждатъ работи, които сж противъ интереса на кмета.

П. Стайновъ (д. сг): Каква е санкцията?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Санкцията вие ще я дадете. Ще ги бесимъ или ще ги затваряме.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ не виждамъ санкцията, за да можемъ да говоримъ, че има отговорностъ въ юридическа смисълъ на думата.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте професоръ въ Университета и знаете, че има отговорности и безъ санкции. Затова нѣма да Ви чета азъ лекция по правото. Има отговорности и безъ санкции.

П. Стайновъ (д. сг): И азъ зная това.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Какво ми говорите тогава!

П. Стайновъ (д. сг): Въпросътъ тукъ не е за спорове по общата теория на правото, а за такива по нашето позитивно право.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Изглежда, че сте я забравили.

П. Стайновъ (д. сг): Като се касае за отговорностъ, трѣбва да кажемъ и санкцията. А ако е за морална отговорностъ, тя не е ясна. Азъ намирамъ, г-да, че това също така не е никаква реформа.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие мислите, че само когато има санкции, тогава има и отговорностъ.

П. Стайновъ (д. сг): Сега, г-да, въ цѣлата тази работа азъ си задавамъ единъ въпросъ. Въ законопроекта се говори за шестъ района. Въ чл. 3 се казва, че има шестъ избирателни райони, а пъкъ въ чл. 19 — че въ Столичната община се учредяватъ четири кметски намѣстничества въ границитѣ на III, IV, V, VI райони. Какво става съ I и II райони? Азъ не можахъ да разбера. Да не сж изчезнали нѣкъде?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тѣ ще се обуславятъ отъ централата; нѣма да изчезнатъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г. министърътъ ще ни каже къде сж изчезнали.

Ж. Маджаровъ (з): Безследно изчезнали, както изчезаха земледѣлци презъ сгозористкия режимъ.

П. Стайновъ (д. сг): По ваши изборни съображения вие отлѣпате 6-тъ района и ги правите изборни райони, а като дойде за управлението, тия два района ги нѣма. За избори ги създавате, а когато дойде за администрация, нѣма ги. Мислите ли, че за въ бждеще нѣма да го има първото районно кметство? Ще го има и напредъ. Пом-

нете ми думата. То ще съществува на д'ло, същит' чиновници ще бждат тамъ . . .

Н'кой отъ землед'лцит': Н'ма да бждатъ същит'.

П. Стайновъ (д.сг): . . . само че н'ма да има кметски нам'стникъ. Когато граждани отъ този районъ ще искатъ да си издаватъ удостоверение за гражданско състояние или друго такова, пакъ ще отиватъ въ зданието на бул. „Дондуковъ“ и „Търговска“ при същит' чиновници. Така че н'ма да има никаква икономия.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ще има икономия.

Н'кой отъ землед'лцит': Но чиновниците ще бждатъ отъ Народния блокъ, а не сговористи.

П. Стайновъ (д.сг): Г-да! Недейте гледа съ пренебрежение на районнит' общински съвети. Преждеговорият' каза по адресъ на Софийската община, че въ нея не било направено нищо отъ 8 години насамъ. Азъ чухъ да се говори тукъ, че всичко, което е ставало тамъ, било нечисто и пр. Е добре, азъ мога да ви заявя, че представители на т'зи партии тукъ (Сочи болшинството) с' действували въ общинския съветъ съвм'стно съ представители на болшинството отъ Сговора. Даже е имало въ общинския съветъ случаи, когато комунистътъ Асенъ Бояджиевъ който тукъ никога не гласува предложения на правителството, да е гласувалъ тамъ предложения на постоянното присъствие.

Н'кой отъ землед'лцит': Колко п'ти го биха въ съвета — какъ н'ма да гласува!

П. Стайновъ (д.сг): Т'й че въ Софийския общински съветъ се прояви едно много по-големо единодушие, отколкото см'тате вие; и тамъ не се изнасятъ така на вересия такива работи, каквито се изнесоха тукъ по адресъ на Софийската община. Твърдението на г. Даскаловъ тукъ, че всички въ Софийската община били хайдути, били крадци, че тамъ миришело само на мърсотия и пр., б'ше голословно. Това не е в'рно. Съ нищо той не подкрепя това свое твърдение. Н'ма да ви споменавамъ тукъ какви гол'ми м'роприятия с' извършени и въ трамваит', и по отношение на паважа, защото това е ясно за всички. Ако си турите ржката на сърдцето, ще тр'бва да признаете, че е направено твърде много. Напр., трамваинит' линии с' удвоени, паважътъ с'що е удвоенъ. Какъ може тогава да твърдите, че нищо не е направено? Да отричаме това, значи да отричаме всички тия съдства, които с' похарчени презъ последнит' 8 години.

Н'кой отъ мнозинството: Колко борчъ оставихте?

П. Стайновъ (д.сг): Г-да! Тукъ се говор'ше, че районнит' кметства н'мали смисълъ. Може да съмъ самъ въ това отношение, но азъ поддържамъ, че районнит' кметства приближаватъ управника до управляванит'; тамъ управникътъ се намира много по-т'сно въ контактъ, въ съприкосновение съ народа, отколкото въ централното кметство. Районнит' кметства отъ н'колко години насамъ с' извършили много добри работи. Тр'бва да спомена тукъ за чичо Колю — една популярна личностъ въ III районно кметство. Той не е нито адвокатъ, нито професоръ, нито запасенъ офицеръ, а обикновенъ подофицеръ, израстналъ отъ народа. Е добре, г-да, този чор'къ, като кметъ на III районно кметство, направи много добри работи. Името на този скромнъ общественикъ ще остане свързано съ историята на този край. Въ VI районъ Мицанковъ и други проявиха гол'ма дейностъ. Вземете V-то районно кметство.

Б. Докумовъ (нац.л): За Антоу кажи н'що!

П. Стайновъ (д.сг): Азъ сега говоря за районнит' кметства. Г. Владимиръ Тричковъ прояви дейностъ, на която, като общественикъ, можемъ само да му завиждаме. Недейте отрича дейността на тия скромни политически деятели. Азъ съмъ убеденъ, че г. министъръ Гиргиновъ, който самъ оставя районнит' кметове, че се убеди много скоро, че нашата система, която той възприема, ще даде много добри резултати и при неговото управление.

Сега, понеже г. председателят' ми напомня, че съмъ вече въ края на моето говорене, азъ съмъ длъженъ да заключа.

А. Бояджиевъ (раб): Говори се, че чичо Колю билъ приготвилъ 100—200 чифта шарени гащи за новит' избори!

П. Стайновъ (д.сг): Г-да! При второто четене ще имаме възможностъ да разяснимъ още по-добре т'зи въпроси. Този законъ въ с'щностъ е нашиятъ законъ и като такъв бихме го подкрепили. Обаче той съдържа едно постановление, г-да, което, споредъ мене, е най-важно и тамъ се различаваме не политически, а юридически. Какво искамъ да кажа съ това? Чл. 26 отъ законопроекта — въ преходнит' наредби; тамъ се туря каквото остане — гласи: (Чете) „Съ влизане въ сила на настоящия законъ функциит' на избрания по закона за Столичната община отъ 1929 г. общински съветъ престава.“

„Министърътъ на вътрешнит' работи и народното здраве назначава предвидената въ чл. 11 на този законъ 7-членна комисия.

„Първит' избори по този законъ ще се произведатъ най-късно презъ м. септемврий 1932 г.“ Тамъ е философията! (См'хъ)

Н'кой отъ землед'лцит': Тамъ е болното м'сто, тамъ те стиска.

П. Стайновъ (д.сг): Защо ни м'чатъ насъ вие тукъ? (См'хъ)

Отъ мнозинството: А-а-а!

П. Стайновъ (д.сг): Защо ме м'чатъ да търся азъ и да пров'рявамъ точка по точка чл. 55 отъ закона за градските общини, който има 40 параграфа, да търся параграфит' по чл. 57, чл. 60 и не знамъ кой-си? Защо ни м'чатъ? Защо не кажете открито на народнит' представители: искаме да разтуримъ Софийската община, искаме да я вземемъ въ ръцет' си, защото не можемъ да допуснемъ, когато ние управляваме, да има една сговористка община; тр'бва да се махне Софийската община! Кажете го — ние сме политики и разбираме това. Прави сте: вие имате властта и не искате да допуснете Софийската община да бжде въ опозиционни р'це. Може да е снемала звездит', може да с' най-добри общинскит' й съветници — това ще ви го кажатъ и г. Йосифчевъ, и г. Лазаръ Петровъ, и всички други софийски съветници — това, обаче, не е важно за васъ, вие не можете да оставите въ центъра на България, въ София, една сговористка община да ви прави разни въртели!

Н'кой отъ землед'лцит': Добре, че признавате, че е правила въртели.

П. Стайновъ (д.сг): Това е вашата целъ. Кажете ни я направо и ние може би ще гласуваме. Азъ ви ув'рявамъ, че ако не б'хте ни изм'чили, ако б'хте казали въ членъ единственъ чисто и просто, че желаете да разтурите Софийската община, защото е опозиционна, ние, които сме политики, и вие, които сте политики, ще се разберемъ. Вие имате болшинство — гласувайте, за да се отървемъ отъ спорове и да не си губимъ времето. Това е ц'лата работа.

Въ заключение азъ ще ви кажа само едно: най-последно, решили сте, ще го направите, ще назначите 7-членна комисия — но защо туряте произвеждането на изборит' чакъ следъ 8 месеци? Г. Гиргиновъ самъ е протестиралъ най-много противъ такова дълго управление отъ комисии. Де позволите, г. Гиргиновъ, да цитирамъ какво сте казали.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въпросътъ за срока не е принципиаленъ въпросъ. Ще видимъ, колко ще бжде срокътъ. Колкото иска Народното събрание, толкова ще бжде. Азъ не държа на срока.

С. Мошановъ (д.сг): Хубава резерва правите, защото много лошо сте говорили на 1922 г.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сега сме блокъ.

П. Стайновъ (д.сг): Ако ще гласуваме, най-последно да гласуваме законопроекта, но тр'бваше г. министърътъ да бжде ясенъ и, както му е редътъ, да каже, че се разтурва съветътъ още идущата нед'ля, да кажемъ, и да ни свика подиръ единъ месецъ, както гласи законътъ, къмъ 10 мартъ, да си изберемъ новъ общински съветъ — ако, разбира се, приятелит' комунисти не ни изпреварятъ. Въ вс'ки случай, в'рвамъ, ще се разбере, какво тр'бва да направятъ, за да не се протака работата. Защо ще се назначава

една комисия, която 7—8 месеца ще управлява, безъ да изразява тежненията на софийските избиратели?

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Това е въ вашъ интересъ. Нази казвате, че блокътъ ще падне. Ще имате възможност да спечелите изборитъ, да вземете властта. Блокътъ може да падне до произвеждането на изборитъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г-да! Азъ ще цитирамъ мнението на г. Гиргиновъ: (Чете) „Ако вие имате право да направите да се управлява общината отъ комисия за 2—3 месеца“ — казва г. Гиргиновъ въ заседанието въ Народното събрание отъ 22 май 1924 г. — „вие нѣмате право по произволенъ начинъ да държите една община 10 месеци съ полицейски режимъ, съ седмочленна комисия. Защото софийци иматъ свои интереси и тѣ ще могатъ най-добре да ги защитаватъ“.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Вие управлявахте една година Столичната община безъ законъ. Отъ 9 юний 1923 г. до месецъ май 1924 г. държахте Софийската община безъ управление.

П. Стайновъ (д. сг): Е добре, г. министре, ако Вие сте решили да разтурите, макаръ и нередовно — както щете — но съ специаленъ законъ, Софийския общински съветъ, преди да е изкаралъ мандата, съ който сѣ го надарили софийските избиратели, вие нѣмате право да лишите тия избиратели отъ тѣхнитъ права въ продължение на 7—8 месеци. Вие сте длъжни, съгласно общото право у насъ, въ срокъ отъ 1 месецъ да дадете възможност на избирателитъ да избератъ общинския съветъ. Ако вие, следователно, оставите Софийската община да се управлява 7—8 месеци отъ седмочленна комисия, съ това вие отивате въ противоречие съ себе си, съ вашитъ думи. И азъ твърдя, че опозиционерътъ Гиргиновъ не е властникътъ Гиргиновъ. Дайте най-късно подиръ 1 месецъ да се чуе гласътъ на Столичната община и вѣрвайте, че тя ще ви даде заслуженото за тази подигравка, която вършите съ нея. (Ржкоплѣскания отъ сговориститъ)

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Въ всѣки случай, вие управлявахте Софийската община 10 месеци безъ законъ. Безъ общински съветъ вие нѣма да я управлявате.

Председателствуващъ Н. Захаревъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Манафовъ.

А. Бояджиевъ (раб): (Къмъ Х. Манафовъ) Ти приказваше въ Плевенъ за епохални дѣла на общинския съветъ!

Х. Манафовъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Внесениятъ законопроектъ за Софийската община бѣ атакуванъ отъ тази трибуна въ нѣколко направления. Преди да стигна да се занимая съ тия нападки срещу законопроекта, които се направиха тукъ, нека ми бже позволено съ две думи да уясня ония принципи, които сѣ легнали въ основата на този законопроектъ и ония придобивки, които биха настѣпили за Столичната община съ неговото ботиране.

Още въ самото начало на мотивитъ къмъ законопроекта вие ще намѣрите, какво вносителътъ му, г. министърътъ на вътрешнитъ работи, говори, че този законопроектъ е изработенъ, на първо мѣсто, възъ основа принципитъ на самоуправлението и, на второ мѣсто, съ огледъ да задоволи нарастналитъ нужди на столица София. Въ това отношение законопроектътъ може би не разрешава въпроса всецѣло, съ една абсолютност, но всетаки допринася и представлява крачка напредъ къмъ осъществяването на тѣзи две голѣми задачи, които вносителътъ му е ималъ предъ видъ.

На първо мѣсто, г. г. народни представители, внесениятъ законопроектъ дава възможност на народния елементъ въ Столичната община да има едни по-голѣми права, отколкото имаше по досегашния законъ. Досега общинскиятъ съветъ на Столичната община бѣ ограниченъ отъ закона, и то въ доста много фатални направления. Съ настоящия законопроектъ правата на общинския съветъ се разширяватъ. Г. Петко Стайновъ, когато говорѣше на тая тема, каза, че подобно разширение правата на общинския съветъ той не констатира. Само въ едно може би — това, за което азъ му обърнахъ внимание — той се съгласи, че всетаки има едно разширение, което обаче той намира, че не отговаря на нуждитъ на Софийската община, не дава възможност за една експедитивност, за едно бързо разрешение на въпроситъ, които сѣ сложени предъ нея.

Г. г. народни представители! Вие ще видите, че въ новия законопроектъ за Столичната община, на първо мѣсто се разширяватъ правата на общинския съветъ, дотолкова доколкото такива сѣ дадени въ п. п. 3 и 4 на чл. 55 отъ закона за градскитъ общини, въ п. п. 2, 3 и 6 на чл. 57 и въ чл. 60 отъ сѣщия законъ. Съ тая разлика въ компетентността, която днесъ се дава, въ сравнение съ сѣществуващитъ днесъ законоположения, които регулиратъ нашето градско общинско самоуправление, естествено е, че правата на общинския съветъ сѣ разширени. Но, независимо отъ това, тѣ сѣ разширени и съ постановлението на п. 9 отъ чл. 6 на законопроекта, за който малко по-късно ще кажа нѣколко думи.

На второ мѣсто, г. г. народни представители, въ законопроекта за Столичната община, такъвъ, какъвто той е внесенъ днесъ, се запазва единъ принципъ на самоуправлението, за който извънредно много трѣбва да дѣлжимъ въкъ, който е приятелъ на това самоуправление. Запазва се контролтъ на народния елементъ чрезъ неговитъ непосредствени избраници. Това е единъ сѣществечъ принципъ за който вчера тукъ надълго говорѣ г. Пастуховъ. Този вторъ принципъ, запазенъ въ законопроекта, ни дава основание съ още по-голѣма положителност да твърдимъ, какво базитъ на този законопроектъ за Софийската община се теглятъ всетаки отъ принципитъ на общинското самоуправление.

Но, г. г. народни представители, едновременно съ тѣзи принципи, съ тази принципиална база, законопроектътъ е трѣбвало да разреши и друга една задача, много важна, много сѣществена. Това е практическата задача за управлението на гр. София. И въ това отношение законопроектътъ дава много по-голѣми подобрения, отколкото бѣше досегашната законна система за управлението на Софийската община.

На първо мѣсто, г. г. народни представители, този законопроектъ дава възможност да се направятъ известни съкращения, следователно и известни икономии въ бюджета на Софийската община. Вие ще видите, че се съкращаватъ две районни кметства, като по новия законопроектъ се оставятъ само четири районни намѣстничества. Съ премахването на тия две районни кметства се осъществява една икономия за Софийската община най-малко отъ 1 милионъ лева годишно. Независимо отъ това, намалява се числото на съветницитъ, вследствие на което сѣщо така се осъществява известна икономия.

С. Мошановъ (д. сг): И се увеличава длѣнителътъ — това е най-важното.

Х. Манафовъ (д): Г. Мошановъ! На тая тема вие не приказвахте презъ 1929 г. — ние приказвахме.

С. Мошановъ (д. сг): Нѣма, освенъ да си прочете речитъ!

Х. Манафовъ (д): Да, ще чета и речитъ. — Г. г. народни представители! Наредъ съ тия две съкращения, които законопроектътъ предлага, въ него е легнала и една друга голѣма идея, разрешението на която може би единъ денъ ще трѣбва да бже завършено.

Х. Статевъ (нац. л. о): Г. Манафовъ! Позволете, по-неже сте на въпроса за съкращенията. Вие казвате, че ще бждатъ съкратени две районни кметства. Сервизитъ изпълнявани отъ тѣзи кметства...

Х. Манафовъ (д): Ще се изпълняватъ отъ централната община, която има премного чиновници, за да могатъ да изпълняватъ двойно по-голѣма служба отъ тая, която изпълняватъ днесъ.

Х. Статевъ (нац. л. о): Значи, все таки тѣзи служби ще се изпълняватъ. Тогава съкратени оставатъ само заплатитъ на двамата кметове, а службитъ не.

Х. Манафовъ (д): Не е вѣрно. Всички служби ще минатъ къмъ централната община.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Значи не се съкращаватъ?

Х. Манафовъ (д): Макаръ въ общинския съветъ да говорехме на тая тема, тѣ не се съкратиха. Опозицията желаше това, но правителството — не.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Това е въпросъ на бюджетъ, а не е въпросъ на законъ.

Х. Манафовъ (д): То е въпросъ на законъ, защото, когато единъ общински управителен органъ не умѣе да се ограничава, очевидно, ще трѣбва да бѣде ограниченъ по нѣкакъвъ начинъ.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Вие го разтурвате, какво ще го ограничавате!

Х. Манафовъ (д): Но, г. г. народни представители, не е само желанието за съкращение, за да се премахнатъ сегашнитѣ кметски намѣстничества въ първи и втори районъ. Въ законопроекта азъ съзирамъ една по-голяма идея, която казахъ, че ще трѣбва да бѣде доразрешена въ бѣдеще.

Г. г. народни представители! Гр. София, такъвъ какъвто е днесъ, има твърде много разширочени нужди. Софийската община има да задоволява нуждитѣ на градъ София и въ благоустройствено отношение, и въ хигиенично-санитарно отношение, и по отношение на социални грижи и благоговорителностъ, и по отношение на културни нужди, и по отношение създаването на услуги на гражданитѣ, каквито сѣ всичкитѣ стопански предприятия, които общината създава. Едновременно съ това градъ София обема една територия, която въ своитѣ отдѣлни части е твърде диференцирана. Градъ София, обаче, има да разреши единъ голѣмъ въпросъ за себе си — Столичната община да бѣде обособенъ, да доразреша всички ония културни, благоустройствени и пр. и пр. мѣроприятия и да задоволи нуждитѣ на софийскитѣ граждани.

По законопроекта, г. г. народни представители, ние нѣма да имаме районни кметства, а ще имаме въ крайнитѣ квартали така нареченитѣ кметски намѣстници. Тѣхното съществуване може да бѣде оправдано само отъ желанието да се услуги на софийскитѣ граждани отъ крайнитѣ квартали, които вмѣсто да губятъ време и срѣдства да ходятъ до централната Софийска община, за да получатъ известни услуги отъ последната, да могатъ тамъ на мѣстото близо до себе си, при кметскитѣ намѣстници, върху които сѣ делегирани известни права на столичния кметъ, да задоволятъ тѣзи си нужди.

Н. Пждаревъ (д. ср): Промѣня се формата, но измѣня ли се същността?

Х. Манафовъ (д): Промѣня се много отъ същността. Ние нѣмаме отдѣлни кметства, а имаме кметски намѣстничества и, следователно, самиятъ принципъ за запазването на Софийската община единна днесъ съществува. Следователно, докато по-рано можеше да се говори, че районитѣ изпращатъ въ централната община свои представители, които така събрани образуватъ Софийския общински съветъ, днесъ вече това го нѣма, аще имаме единъ единенъ Софийски общински съветъ и една единна община въ гр. София.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): И сега е така — единъ съветъ, една община.

Х. Манафовъ (д): Не е така.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Точно така е. Има кметски намѣстничества, нѣма общински кметства. Имаме единъ Столиченъ общински съветъ. Нѣма районни кметства и районни съвети, а има единъ единенъ Столиченъ общински съветъ.

Х. Манафовъ (д): Районни съвети нѣма, но има районни кметства и то какви районни кметства? — Кметства безъ никакви функции, безъ никакви права, безъ никакви задачи за осъществяване, освенъ извършването на нѣкои актове за гражданско състояние. Нищо повече.

Г. г. народни представители! Тази система, следователно, премахва за I-я и II-я райони, като ненуждни, районнитѣ кметски намѣстничества, защото гражданитѣ на София еднакво биха могли да отидатъ и въ центъра на общината, както биха отишли и въ районнитѣ кметства. Съществуването на тѣзи районни кметства не е оправдано и, следователно, разходитѣ, вършени отъ Софийската община за тѣхната издръжка, сѣ хвърлени ненуждно и трѣбваше да бѣдатъ премахнати.

И така, г. г. народни представители, внесенитѣ законопроектъ, като, отъ една страна, разширочава правата, които има Централниятъ общински съветъ на гр. София, и като, отъ друга страна, реализира известни икономии за столицата, очевидно е отговорилъ на двѣта две основни начала, за които малко по-рано ви говорихъ.

Но, г. г. народни представители, отъ тая трибуна се правятъ известни упреци срещу законопроекта и неговитѣ постановления.

Г. Пастуховъ вчера обвини вносителъ на законопроекта, както и нѣкои отъ членоветѣ на днешния Министерски съветъ, които навремето сѣ изказвали по въпроса за Столичната община, че тѣ днесъ не сѣ последователни на себе си и не поддържатъ онова, което сѣ поддържали по-преди, билейки оппозиционери. Нѣщо повече: г. Кръстю Пастуховъ пожела да обяви и този законопроектъ, който сега разглеждаме, за антиконституционенъ, както навремето г. Гиргиновъ, или г. Фаденхетъ, или други нѣкои господа сѣ обявявали отъ тази трибуна за антиконституционенъ закона отъ 1922 г.

Г. г. народни представители! Законътъ отъ 1922 г. коренно се различава въ своята идея и въ своитѣ постановления отъ законопроекта, които днесъ ни е представенъ на разглеждане. Законътъ отъ 1922 г. отричаше на софийскитѣ граждани правото да избиратъ непосредствено своитѣ общински съветници, които да решаватъ общинскитѣ въпроси за цѣлия градъ София. Този законъ раздѣляше София на нѣколко кметства и съставяше отъ Софийската община чутъ-ли не единъ съюзъ отъ нѣколко районни кметства въ града. Тѣзи две постановления на закона отъ 1922 г. бѣха таксувани отъ визираниитѣ представители на днешната властъ като антиконституционни, тѣзи две постановления тѣ атакуваха тогава, както и днесъ ние бихме продължили да атакуваме подобни принципи, ако биха легнали въ основата на единъ законопроектъ за Софийската община.

Н. Пждаревъ (д. ср): Тѣхъ ги нѣма вече и въ закона отъ 1929 г.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Страшното бѣше, че имаме назначаемъ кметъ и назначаеми съветници.

Х. Манафовъ (д): Най-страшното бѣше, че се отричаше постановлението на чл. 86 отъ нашата конституция, който позволява непосредствения изборъ на представителитѣ, следователно, и на общинскитѣ съветници. Системата, която бѣше възприета въ закона отъ 1922 г. и която даваше възможностъ да не се избиратъ съветниците непосредствено отъ народа, а тѣ да достигатъ до положението на софийски общински съветници посредствомъ други тѣла, е система която се приближава къмъ съветизъмъ, нежелателна бѣше системата която може да намѣри своитѣ упори и основание въ едно демократическо разбиране на представителството на народа.

Г. г. народни представители! Тѣзи принципи сѣ свършено забравени отъ законопроекта, който ни е представенъ. Г. Кръстю Пастуховъ атакуваше вносителитѣ на днешния законопроектъ, че нѣкога, въ 1922 г., били за свършено другъ принципъ — за принципа гр. София да бѣде една колегия, а днесъ тѣ сѣ за другъ принципъ — този който е прокаранъ въ законопроекта за Столичната община, който е принципъ възприетъ отъ досегашния законъ.

Г. г. народни представители! Г. Кръстю Пастуховъ се постара като-че-ли да изтъкне противоречия на г. министъра на вътрешнитѣ работи съ други оратори, изхождащи отъ Демократическата партия, които сѣ разглеждали този въпросъ. Ако е въпросъ за противоречия, такива противоречия ние спокойно бихме могли да намѣримъ и въ речитѣ на г. Кръстю Пастуховъ, и въ речитѣ на неговия другаръ г. Чешмеджиевъ, изразяващъ сѣщо така мисълта на Социалдемократическата партия. Г. Чешмеджиевъ и въ 1922 г., и въ 1929 г. застъпва становището, че единствениятъ най-правъ принципъ, възъ основа на който може да се грати софийското общинско самоуправление, това е принципътъ за раздѣлението на София на отдѣлни районни съвети, на отдѣлни районни кметства. Следователно, разбирането на г. Чешмеджиевъ е било въ коренно различие съ разбирането на г. Пастуховъ, който вчера тукъ отъ тази трибуна заяви, че този законопроектъ, внесенъ сега, е една крачка напредъ заради това, защото е отрекълъ старата идея, идеята за раздѣлението на София на районни кметства, която е една идея антиконституционна, една идея, която не може да бѣде възприета и която, споредъ мнението на г. Кръстю Пастуховъ, не е идея и мисълъ на Социалдемократическата партия.

Следователно, г. г. народни представители, г. Кръстю Пастуховъ излизе на тази трибуна да защити единъ принципъ отъ гледище, което днесъ е негово.

К. Лулчевъ (с. д): И Григоръ Чешмеджиевъ, и Кръстю Пастуховъ сѣ поддържали, че София трѣбва да бѣде една колегия. Но г. Чешмеджиевъ въ речта си прави една уговорка: ако най-после вие приемете София да бѣде раздѣлена на райони, тия райони трѣбва да бѣдатъ закръж-

лени, а не тъй изкуствено София да се дѣли, половината улица на едната страна, половината на другата. Основната мисъл и на Кръстю Пастуховъ, и на Григоръ Чешмеджиевъ е, че София трѣбва да бѣде една цѣла колегия.

Х. Манафовъ (д): Г. Лулчевъ! Вие ще ми позволите да процитирамъ онова, което е говорилъ г. Григоръ Чешмеджиевъ въ 1921 г. въ Народното събрание.

К. Лулчевъ (с. д): И тогава Григоръ Чешмеджиевъ се обяви противъ онзи законъ, който раздѣляше София на райони.

Х. Манафовъ (д): (Чете) „Има едно положение въ този законопроектъ, което не може да бѣде критикувано съ голѣма сила, и азъ съмъ длъженъ да призная това. Това е положението за създаването на 6 районни общински съвети. Най-рано нашитѣ общински съветници — широкитѣ социалисти — още преди десетина години сж повдигнали гласъ да се обмисли този въпросъ“.

К. Лулчевъ (с. д): Това е за съветитѣ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Още по-лошо.

Х. Манафовъ (д): Въ 1929 г. г. Чешмеджиевъ, като говори по закона за Столичната община, е казалъ: (Чете) „И тогава, когато за пръвъ път се дебатираше тоя законъ презъ 1921 г., азъ отъ това мѣсто казахъ, че идеята за районитѣ е идея на Социалдемократическата партия и че, добре реализирана, ще бѣде добро за крайнитѣ квартали на София“.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Тѣ сж забравили това.

Х. Манафовъ (д): Следователно, г. г. народни представители, г. Григоръ Чешмеджиевъ, застъпвайки становището, мнението на Социалдемократическата партия отъ тази трибуна на 1921 и 1929 г., е въ противоречие съ онова, което г. Кръстю Пастуховъ застъпва днесъ на 1932 г. по законопроекта за Столичната община.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Тя е авансирала въ това отношение.

Ж. Маджаровъ (з): Районни колегии е едно, а районни съвети е друго. Има смисълъ да има районни колегии, когато има районни съвети.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Идеята на социалдемократитѣ е била: ако има районни съвети, трѣбва да ставатъ избори по райони. Значи, тѣ не сж били за една колегия, а сж били за 6 колегии.

Х. Манафовъ (д): Въ 1924 г., когато се разглежда законопроектътъ за Столичната община и специално въпросътъ за районитѣ, въ които ще ставатъ изборитѣ, г. Кръстю Пастуховъ е защищавалъ гледището, че не е отрицание на демократията, не е отрицание на пропорционалната изборна система дѣлението на гр. София на избирателни колегии. Вчерта, обаче, отъ тази трибуна той застъпваше точно противоположното становище и, застъпвайки го, той дойде да характеризира постановлението въ днешния законопроектъ за Столичната община за раздѣление на града София на 6 избирателни колегии като едно постановление, което цели една изборна география. А тезитѣ, споредъ моето дълбоко разбиране, които г. Пастуховъ развива при всѣки отдѣленъ случай, сж тези на една изборна аритметика. Когато г. Ляпчевъ внесе законопроекта за измѣнение на избирателния законъ, съ който намаляваше числото на депутатитѣ въ отдѣлнитѣ избирателни колегии, за да създаде една централна листа, съ което ограничаваше възможността на народа да може да изпрати повече опозиционни представители въ Парламента, тогава г. Кръстю Пастуховъ, пакъ отъ гледище на тази изборната аритметика, възприе тая система, която е абсолютно отрицание и на демократизмъ, и на парламентаризмъ и която отрича съвършено пропорционалната изборна система.

А. Бояджиевъ (раб): Както вашата аритметика сега дава на 14.000 избиратели 6 съветници, а на 8000 — 5 съветници.

Х. Манафовъ (д): Кѣде това?

А. Бояджиевъ (раб): Въ третия районъ. Така ще бѣде въ бѣдеще.

Ж. Маджаровъ (з): Въ третия районъ има 56.000 души население срещу 30.000 въ втори районъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ще видимъ това.

Х. Манафовъ (д): Г. г. народни представители! Ако има нѣкои несъобразности въ законопроекта, тѣ ще се поправятъ въ комисията. Азъ говоря по принципитѣ на законопроекта.

Г. г. народни представители! Като изтъквамъ всички тия съображения, за да отбия ония атаки, които вчера отъ тая трибуна се отправяха къмъ днешната властъ, която внася този законопроектъ за Софийската община, азъ не мога да не ви обърна вниманието и върху други съображения, които за менъ сж достатъчно вески, за да възприемемъ 6 избирателни колегии въ гр. София.

Г. г. народни представители! Така или инакъ, софийското гражданство живѣе съ идеята за районно разпредѣление става вече 10 години и не може така леко да се отиде отъ единия край на другия, не може така леко да се правятъ реформи и да се скача: отъ една система веднага да се отива въ друга — диаметрално противна. Софийскитѣ граждани вече свикнаха да искатъ да избиратъ въ своитѣ райони, въ своитѣ покрайнини свои близки хора, които да отстояватъ интереситѣ на районнитѣ, да отстояватъ интереситѣ на онѣзи, които заедно съ тѣхъ теглятъ неволитѣ въ покрайнинитѣ.

Следователно, тѣзи 6 райони, като избирателни колегии, сж създадени вече психологически за софийскитѣ избиратели и азъ намирамъ, че тѣхното премахване изведнѣжъ не би могло да даде това спокойствие на софийскитѣ избиратели, което тѣ иматъ тогава, когато тѣхниятѣ общински съветникъ-избранникъ е отъ района имъ и защищава тѣхнитѣ интереси. Заради това, г. г. народни представители, когато общинскитѣ съветници се избиратъ по райони толкова години, когато избирателътъ е свикналъ съ тази система на избиране на общински съветници, много е трудно днесъ да го накарате да даде своето добровѣе на едно лице, което е далечъ отъ неговия районъ, което не познава неговитѣ нужди.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Г. Манафовъ! Избраникътъ трѣбва да бѣде избирателъ на София, а не на района. Вие сте избрали на IV районъ, а живѣете въ I районъ. Защо обуславяте избора на едно лице съ живѣнето му въ известенъ районъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Психологическата причина пада.

Х. Манафовъ (д): Г. г. народни представители! Защо правите тия закачки, които нѣматъ никакво значение за онова довѣрие, което избирателътъ дава на този или онзи избранникъ? Четвъртиятъ районъ е свързанъ непосредствено съ първия и съ втория райони. Деятели отъ I районъ може до вчера да сж живѣли въ IV районъ и да бждатъ тамъ познати и да знаятъ много добре нуждитѣ на ония, които ще ги избиратъ. Може и обратното да се случи. Когато IV районъ ще гласува за свои общински съветници, той ще гласува за ония лица, които най-добре ще защитятъ неговитѣ нужди. Тая възможностъ вие ще трѣбва да дадете, защото, г. г. народни представители, какъ вие ще искате да карате жителитѣ на Подуене, което граничи съ с. Слатина, да гласоподаватъ за едно и също лице, съ жителитѣ на София, които живѣятъ въ кварталъ, който граничи съ Красно-село, съ Бояна и пр.? И когато вие ще искате да съберете тѣхното довѣрие въ една личностъ, която да защищава интереса и на единтъ и на другитѣ, очевидно, това психологически е много трудно днесъ за софийскитѣ граждани.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Общинскитѣ интереси не се дѣлятъ на райони — какво приказвате?

Н. Падаревъ (д. сг): (Къмъ Х. Манафовъ) Тогава Вие ще отречете всѣкаква пропорционална система.

Х. Манафовъ (д): Г. Смиловъ! Гр. София има едни общи интереси, които ще бждатъ защитени отъ всички общински съветници, които сж избрани отъ града София, но независимо отъ тия общи интереси, отдѣлнитѣ квартали иматъ свои локални интереси, които също така трѣбва да бждатъ защитени и тѣзи локални интереси могатъ да бждатъ защитени само отъ представители, които живѣятъ въ тѣхъ, и всѣки денъ хленчатъ, молятъ, настояватъ и налагатъ да бждатъ защитени тѣзи локални интереси.

Г. г. народни представители! Вие ще се съгласите заедно с мене, че покрайнините на София и днес продължават да тънат в кал, че покрайнините на София и днес не са водоснабдени, че там канализация няма, че там бордюри няма, че там за паваж и дума не може да става, че там благоустройството в сравнение с центъра на града е свършено занемарено.

Ж. Маджаровъ (з): Улица „Сръдна-гора“ в втория район и днес няма бордюри.

Х. Манафовъ (д): И когато ще се дойде в Софийския общински съвет да се раздѣлят услугите, които ще трѣбва да бъдат направени в крайните квартали, очевидно е, че представителите, избраници на тия квартали, които най-добре чувствуват нуждите на своите съграждани или на своите съседи, ще бъдат първите пионери на задоволяване нуждите на гражданите в тия крайни райони. Следователно, това районно разпредѣление, което в продължение на повече от 10 години се вдѣлба все повече и повече в душата на софийския избирател, все повече и повече ще се затвърдява. То не може освен и днес да остане, за да може Софийската община правилно да комплектува своите общински съветници, своята управа.

Г. г. народни представители! Втората критика, която се прави на законопроекта и която се свързва с целите, които той преследва, които цели не са вписани, естествено, в него, това е, че той законопроектъ, както ни заяви г. Петко Стайновъ, не прави никакво подобрение в управата на Столичната община и че, следователно, той не е никаква реформа, а само едно сръдство, чрез което да се достигне до разтурянето на Софийската община.

Г. г. народни представители! Когато г. Стайновъ твърдише, че съвѣстият законопроектъ не се внасятъ никакви подобрения в действащия законъ за Софийската община, че той не представлява никакъв напредъкъ за самоуправлението на София, че той не разрешава напълно ония задачи, които едно самоуправление ще трѣбва да разреши, азъ му отговорихъ, че все пакъ съ този законопроектъ се даватъ малко повече права на Софийския общински съветъ, отколкото той днесъ има, и че, следователно, сега на народния елементъ, който е дошълъ в съвета да твори и да контролира управлението на Столичната община, се даватъ малко повече права, отколкото той е ималъ досега. Най-големото разширение на правата на Софийския общински съветъ става с п. 9 на чл. 6 отъ внесенния законопроектъ. Съ този пунктъ се поставя въ компетентността на Софийския общински съветъ разглеждането и утвърждаването на всички търгове, кито Софийската община произвежда. Г. Петко Стайновъ ни казва: вие съ това давате тая работа въ ръцете на единъ органъ, който е по-тежъкъ въ вземане на своите решения, който е по-бавенъ въ своите действия, отколкото досегашниятъ органъ, който е утвърждавалъ търговете, следователно вие не само не правите едно подобрение въ самоуправлението на гр. София, но вие замедлявате работата, която Софийската община ще има да върши.

Г. г. народни представители! Разглеждането и утвърждаването на търговете въ Софийската община досега ставаше отъ постоянното присѣствие, следователно, отъ кмета и неговите помощници.

Н. Пждаревъ (д. сг): Фактически така ли бѣше?

Х. Манафовъ (д): Ще Ви отговоря. Ще дойда именно на тая интересна за всички тема. — А търговете на стойностъ повече отъ 1 милионъ лева се утвърждаваха отъ постоянното присѣствие, подсилено отъ двама членове на общинския съветъ, избрани едновременно съ постоянното присѣствие. И въпреки че бившиятъ министъръ-председател и министъръ на вътрешните работи г. Андрей Ляпчевъ при прокарване закона за Столичната община презъ 1929 г. заяви, че тия двама съветници ще бъдатъ само изъ сръдата на опозицията, за да контролиратъ въ она тѣмна стаячка, въ която се е оградилъ постоянното присѣствие, какво става съ тия търгове, които заангажирватъ съ десетки и стотици милиони на Софийската община; въпреки, казвамъ, това намѣрение на законодателя и тая декларация на министъръ-председателя, днесъ тия двама представители на съвета съ изъ сръдата на управляващата партия и, следователно, всѣкакъвъ контролъ на опозицията е премахнатъ, никой не може да види какво става съ търговете. И трѣбваше общинските съветници, които се интересуватъ отъ търговете, по околни пътища да научаватъ, какво се върши около тѣхъ въ Софийската община, за да могатъ дотолкова, доколкото имъ е възможно, да защитаватъ интересите на гражданите, които са ги изпратили тамъ.

Г. г. народни представители! Съ особена радостъ трѣбва да констатирамъ, че въ днешния законопроектъ се предвижда търговете надъ 500 хиляди лева да минаватъ презъ общинския съветъ. По досега действащия законъ тия търгове минаваха презъ общинския съветъ, само когато постоянното присѣствие благоволише да изпрати нѣкой търгъ за разглеждане и утвърждаване отъ съвета. И азъ мога да кажа, че само два търга са били разглеждани досега отъ общинския съветъ, макаръ че е имало много търгове по за десетки милиони лева, които не са внасяни въ съвета. Двата търга, които Софийскиятъ общински съветъ разгледа по благоволение на постоянното присѣствие, бѣха търгътъ за кланицата и търгътъ за прословутите 15 трамвайни моториси. И въпреки че тия търгове минаха презъ съвета, около тѣхъ мнозина приказватъ много работи. Търгътъ за трамвайните моториси бѣ възложенъ отъ съвета на единъ предприемачъ, който не е ималъ конкурентъ затова, защото повече отъ 30 фирми бѣха отстранени отъ състезанието, като неотговарящи на поемните условия. Този търгъ се възложи на този предприемачъ, защото техническата комисия, която е разгледала офертата му, намѣрила, какво представението моделъ на трамвайни моториси ще трѣбва да бъде възприетъ отъ Софийската община, макаръ тоя моделъ да има нѣкои малки отклонения отъ поемните условия, отклонения, поправими, споредъ техническата комисия, тъй като тия нови моториси имали преимуществото, че са извънредно много леки и шѣли да спестяватъ на Софийската община при тѣхното използване надъ единъ милионъ лева годишно. И, г. г. народни представители, ние дойдохме до курьоза, когато тѣзи трамвайни моториси бѣха доставени въ гр. София, да констатираме, че тѣ са по-тежки отъ най-тежките съгласно дадените оферти. Тѣзи оферти бѣха отхвърлени за това, че не отговаряли на поемните условия, а че доставените моториси, макаръ че бѣха по-тежки съ повече отъ 3 тона отъ ония, които бѣха оферирани, бѣха пуснати въ експлоатация въ гр. София, преди да бъдатъ приети, за да може предприемачътъ или заинтересованиятъ днесъ да се базира на едно фактическо положение, което му е създадено отъ Софийската община.

Н. Пждаревъ (д. сг): Това произвеждане на търгъ ли е или реализиране на търгъ!

Х. Манафовъ (д): Азъ говорихъ най-напредъ за произвеждането, а после и за реализирането на търга.

Г. г. народни представители! Азъ изтъквамъ този примѣръ заради това, защото впоследствие ще го свържа съ едно заключение, което имамъ да направя, едно заключение, което за мене е много смѣствено и много важно, защото то засѣга не само дейността на Софийския общински съветъ, който управлява столичните общински работи, но и дейността на онѣзи, които стоятъ надъ него и които утвърждаватъ въ много случаи неговите действия и които, когато са ги утвърждавали, не са знаели какво вършатъ.

Г. г. народни представители! Не по-малко скандаленъ бѣше и търгътъ за Софийската кланица.

А. Бояджиевъ (раб): Ти защо гласува за него?

Х. Манафовъ (д): Азъ не съмъ гласувалъ за него.

А. Бояджиевъ (раб): Не е вѣрно. Вашата група гласува. Това може да се провери отъ протоколите на общинския съветъ.

Х. Манафовъ (д): Извинявайте, г. Асенъ Бояджиевъ. Азъ не зная дали вие тогава бѣхте въ общинския съветъ.

А. Бояджиевъ (раб): Бѣхъ.

Х. Манафовъ (д): Но ако е имало нѣкой, който да е правилъ опозиция по този търгъ, това съмъ билъ азъ, който съмъ написалъ най-големото особено мнение по този търгъ въ протокола на общинския съветъ. Вие можете да проверите това.

Но, г. г. народни представители! Единъ голѣмъ търгъ, какъвто бѣше търгътъ за Софийската кланица, бѣше отдаденъ на предприемачъ също така съ голѣми порочи въ самия търгъ. Отъ този голѣмъ търгъ бѣше изключена една отъ ония фирми, които дадоха за това предприятие, заедно съ фирмата „Циклопъ“, най-ниска цена. Защо бѣше изключена, г. г. народни представители, тая фирма отъ търга? Защото, когато Софийската община, респективно нейната служба, е оповестила въ „Държавенъ вестникъ“ за този търгъ, е направила едно опущение и, понеже това опущение не било поправено отъ предприемача, този предприемачъ, макаръ че е далъ 23% подъ девиза, заедно съ

другата фирма, трѣбваше да бѣде отстраненъ. А този предприемачъ даваше гаранции на Софийската община, че той ще даде по-ниска цена, че той ще слѣзе, следователно, съ още процента подъ девиза и ще продължава състезанието. Той даваше тѣзи гаранции, но търгътъ бѣше утвърденъ.

Г. г. народни представители! Бързаше се да се отладе търгътъ. Търгътъ, следъ като се утвърди отъ съвета, трѣбваше да бѣде утвърденъ и отъ министра на вътрешнитѣ работи. И куриозното е следното: министърътъ на вътрешнитѣ работи е боленъ; на неговия именъ день, на легло, му поднасятъ търга, за да го утвърди въ 10 минути. Следъ като Софийскиятъ общински съветъ въ продължение на три месеца приказваше за този търгъ, на него му бѣха достатъчни 10 минути, въ болно състояние, на именния си день да го утвърди — единъ търгъ, който бѣше произведенъ възъ основа на поемни условия, които не бѣха въ всички части утвърдени отъ министра на вътрешнитѣ работи.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. Манафовъ! Общинскиятъ съветъ разглежда ли този търгъ?

Х. Манафовъ (д): Да, разглежда го.

Н. Пждаревъ (д. сг): Йосифчевъ бѣше ли въ комисията по произвеждането му и подписа ли протокола?

Х. Манафовъ (д): Какво като е билъ въ комисията? Мене не ме интересува кой е билъ въ комисията и какво е подписалъ, а ме интересува Софийскиятъ общински съветъ какво е направилъ.

Но, г. г. народни представители, ако азъ изтъквамъ тия два случая, изтъквамъ ги — тукъ не съмъ въ единъ общински съветъ, за да атакувамъ тогава или оногава за известни действия — за да ви обърна вниманието, че когато общинскиятъ съветъ или общинскитѣ съветници смѣтатъ, че тѣхната отговорностъ се покрива отъ едно утвърждение отъ по-горна властъ и когато контролътъ, който се упражнява отъ тая по-горна властъ, е единъ контролъ само формаленъ, а не действителенъ, тогава ние можемъ да дойдемъ до извършване на подобни произволи, каквито сѣ извършени въ случая. Отъ една страна, г. г. народни представители, съветниците чувствуватъ, че тѣхната отговорностъ ще бѣде покрита съ това, че по-горниятъ органъ ще утвърди действията имъ и тѣ ще си измийтъ ржцетѣ; отъ друга страна, тѣ чувствуватъ, че този по-горенъ органъ нѣма да отиде да се вглежда въ онова, което тѣ сѣ извършили, и ще утвърди на довърше — както обикновено става — действията имъ. По този начинъ ние идваме до този абсурдъ, и се излагатъ интереси отъ милиони левове на гражданитѣ.

За да се види, г. г. народни представители, че съ този търгъ за кланицата се бързаше — защо се бързаше, азъ това не зная — азъ мога да изнеса тукъ, предъ народното представителство, и още единъ фактъ, който не е безъ малкъ интересъ за всѣки български гражданинъ. Още едва утвърденъ търгътъ, на единия отъ предприемачитѣ, който ще отпочне своята работа, следъ като бѣде изготвена строителната програма за постройката на Софийската кланица, следъ като тая строителна програма бѣде одобрена отъ техническия комитетъ, който ръководи постройката, на една отъ тѣзи фирми, казвамъ, която ще достави машинната частъ, нужна една и половина година следъ като почне постройката, се авансира една сума отъ 8,000.000 л. срещу предприятието, което ѝ се отдава. Вие, г. г. народни представители, ще свържете производството на търга съ бързината на утвърждаване сѣщия търгъ и съ отпускането на тази грѣшна сума, дадена предварително, като авансъ, на фирмата, която е взела търга, за да можете да си направите вашето заключение за ония порядки, които съществуватъ въ Софийската община.

И, г. г. народни представители, когато намъ тукъ, отъ тая трибуна, ни се прави упрѣкъ, че разширението правата на Софийския общински съветъ — едно важно постановление на този законопроектъ — било единъ багъластъ, че то би замедлило работата на общинския съветъ и на общинската управа и че, следователно, като не прокарва никаква реформа, този законопроектъ е внесенъ единствено съ цель да се разтури Софийскиятъ общински съветъ, азъ, г. г. народни представители, счетохъ за свой дългъ да изнеса тия данни, за да видите, дали този законопроектъ се внася само отъ капризъ, само отъ партизански съображения и дали действително съ него ние преследваме само цельта да загубимъ властта въ Софийската община. Не, г. г. народни представители! Ние имаме и много морални съображения да искаме разтурянето на този общински съветъ. Азъ ви ги изтъкнахъ съ нѣколкото

случая, които имахъ възможностъ отъ тая трибуна да изнеса. А тѣ, г. г. народни представители, не сѣ единъ, не сѣ два — азъ бихъ могълъ да нареда още редица такива, за да видите, че въ тая дейностъ на Софийската община има много нѣщо, което трѣбва да бѣде провѣрено, което трѣбва да бѣде изследвано, за да може всѣки да бѣде поставенъ на мѣстото си тогава, когато не е щадилъ, не е обръщалъ внимание на интереситѣ и на срѣдствата на Софийската община.

Г. г. народни представители! Не е тайна за никого, че около търга за водомѣритѣ се приказва много, че около търга за автомобилни коли по чистотата сѣщо така се приказва много, че около други търгове, които се извършватъ отъ Софийската община, сѣщо така се приказва много, че около отпускането на всевъзможни суми сѣщо така се говори много — напр., на г. Стаматковски, безъ да има гласуванъ параграфъ въ бюджета, му се отпускатъ суми отъ касата на Софийската община, и т. н. и т. н. Но всичкитѣ тѣзи факти, г. г. народни представители, азъ ги изтъквамъ дотолкова, доколкото ми е необходимо да обоснова своята теза, че днесъ е краенъ моментъ, щото управата на Софийската община да си върви, защото интереситѣ на софийскитѣ граждани, интереситѣ на Софийската община въ продължение на години, когато Софийската община бѣше въ сговористки ржце, не бѣха запазени, както трѣбва, че и днесъ тѣ сѣ сѣщо така застрашени и, следователно, частъ по-скоро се налага да се прекрати тая дейностъ, която все повече и повече може да затлачва интереситѣ на Софийската община.

Г. г. народни представители! Софийската община има за разрешение много голѣми въпроси. Тия въпроси трѣбва да бѣдатъ сложени предъ нея за разрешение. Софийската община днесъ се намира предъ извършването на голѣмото предприятие за докарване на рилската вода.

Н. Гавриловъ (нац. л): Гушавата вода!

Х. Манафовъ (д): Дали тя е една вода, която ще даде гуши, или не е такава вода, това е единъ въпросъ, съ който днесъ азъ нѣма да се занимаю. (Оживление)

Н. Пждаревъ (д. сг): Като общински съветникъ, какво мислите Вие по този въпросъ?

Н. Гавриловъ (нац. л): Кажете ни нѣщо — това е интересенъ въпросъ.

Х. Манафовъ (д): Ако повдигамъ въпроса за Рилския водопроводъ, повдигамъ го заради туй, защото считамъ, че Софийската община днесъ по отношение на този въпросъ е въ единъ задъненъ сокакъ. Въмѣсто да използва събранитѣ срѣдства отъ фондоветѣ, за да довърши това голѣмо предприятие, Софийската община се хвърли въ строежи, ненуждни още, които, за да могатъ да функциониратъ, преди всичко е необходимо да има вода. И днесъ, когато Софийската община се намира предъ положението да ѝ е необходимо сключването на единъ голѣмъ заемъ за довършването на този водопроводъ за докарването на рилската вода, когато днесъ тя е въ невъзможностъ да намѣри срѣдствата, за да може да изкара това предприятие, интереситѣ на Софийската община, г. г. народни представители, сѣ много и много чувствително застрашени.

Н. Пждаревъ (д. сг): Строятъ се мостове, преди да се прокара рѣката!

Х. Манафовъ (д): Съвършено вѣрно, горе-долу така е, г. Пждаревъ. Не е нѣщо ново за Софийската община да направи паважъ и следъ това да разкопае улицата, за да направи каналъ или за да прокара водопроводъ, тогава когато обикновено хората правятъ предварително канала и водопровода, а следъ това турятъ паважа.

Г. г. народни представители! Като разгледахъ тѣзи нѣколко положения, които сѣ свързани съ законопроекта за Столичната община, такъвъ, какъвто е внесенъ, не остава друго, освенъ да направя своето заключение, за да завърша нѣколкото бележки, които имахъ да направя по този законопроектъ.

Г. г. народни представители! Досегашниятъ законъ за Столичната община ограничаваше правата на общинския съветъ; новиятъ законопроектъ за Столичната община увеличава тия права. Досегашниятъ законъ за Столичната община бѣше далъ почти цѣлата властъ на Столичната община въ ржцетѣ на постоянното присѣствие; новиятъ законопроектъ за Столичната община, отъ една страна, прехвърля една частъ отъ тия права на общинския съветъ,

а, от друга страна, засилва правата на кмета на Софийската община. И, следователно, този междинен орган — постоянно присъствие — остава за някои по-леки въпроси, за които е необходимо мнението и съгласието на всички общини, които, като постоянно присъствие, стоят въ управлението на Софийската община.

Г. г. народни представители! Въ това отношение законопроектът внася едно голямо подобрене: от една страна, контролът на народния елемент е засилен; от друга страна, на онзи, който управлява, е дадена инициатива, свобода на действие въ по-големи разбир, за да може да извършва своята работа по-целесъобразно и по-бързо. Законопроектът внася и това подобрене, че правителствения съкращения, за които ви говорих. Следователно, този законопроект не е нищо друго, освен една напредничавост за интересит на Софийската община, и ние, гласувайки го и създавайки, въз основа на него, едно ново управление въ Софийската община, смеем да се ласкаем, че и въ благоустройството, и въ културно отношение, и по отношение на социалните грижи и благотворителността, ще бъде засилена дейността на софийската общинска управа, и че ние ще достигнем до много по-големи резултати и ще създадем много повече блага за софийските граждани, отколкото досегашната система и досегашният управи на Софийската община съ създавали. (Ръкопляскания от мнозинството)

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. д-р Христо Георгиев.

Д-р Х. Георгиев (нац. л. о): (От трибуната) Г. г. народни представители! От 10 години въпросът за управлението на Столичната община става любима тема на Народното събрание. През 43-годишен свободен живот Софийската община се управляваше по общия закон за градските общини. От 1922 г. насам, обаче интересът към управлението на София порастна, не поради туй, че София като голям център израгна, нейните нужди се развиха, и, като голям столичен град, изисква да има за свое управление специален закон, а поради туй, че нейният голям бюджет и нейното огромно чиновничество представляват от партийна гледна точка един голям интерес.

Действително, нуждите на гр. София не могат да бъдат задоволявани съ общите постановления за управление на градските общини, които се съдържат въ закона за градските общини. Един специален закон за Столицата е необходим. Обаче този закон трябва да бъде такъв, че да отговаря на новите нужди на порастащия град, да дава възможност да се добие едно по-голямо финансово стабилизиране на града, да улесни неговите стопански и социални функции и чрез приемственост въ избирането на софийските общински съветници да дава възможност да се добие едно по-добро управление за София, като същевременно се създадат условия, които да намалят партизанщината при управлението на общината — партизанщина, която е една голяма язва въ управлението на нашите градове.

Отговаряха ли законите, които се създадоха от 1922 г. насам, на тези изисквания? Какви бяха тези закони? Г. г. народни представители! Законът от 1922 г., внесен по частна инициатива от народния представител Иван Димитров, навремето си повдигна голяма буря. Той се сочеше от цялата тогавашна парламентарна опозиция като един изключителен закон, който показваше самоуправлението на общините. Спомнете си тогава какви големи борби и големи пререкания ставаша въ Камарата. Спомнете си и големия митинг, който се направи на пл. „Св. Неделя“ и въ който взе участие цяла политическа София. Спомнете си и заявлението на уважаемия проф. Фаденхехт, който от тази трибуна направи намек, че ако държавният глава подпише претият законопроект, то ще значи, все едно, да си вземе куфара и да напусне България. И най-после спомнете си един факт, който ви е направил впечатление: той беше единственият закон, който държавният глава заложва един месец при себе си, преди да даде своето съгласие за неговото промулгиране. Законопроектът се прие, стана закон и се тури въ действие.

Кои съ положенията, които характеризираха този закон? Първо, въ този закон се прокарваше принципът за назначаемостта на столичния кмет и една част от съветниците въ централния съвет. Второ, той създаваше една система на децентрализация на управлението на града. Той разделяше града на шест райони, съ шест районни кметства и на всъко едно от тия районни кметства даваше управителни функции, даваше и специ-

ални средства за задоволяване нуждите на района. Трето, той разтуряше съвета — нщо, което направи голямо впечатление — като на мястото на разтурения съвет постановяваше да се назначи една седмочленна комисия, на която даваше право да упражнява Столичната община до 9 месеца и на която даваше правата на съвет. Четвърто, при разтуряне на съвета продължаваше срока за произвеждане на нови избори, който чл. 35 от закона за градските общини постановява да бъде един месец — на три месеца. Не ща да споменавам речит на уважаемия министър на вътрешните работи г. Гиргинов и на уважаемия министър на железниците г. Костурков, произнесени по това време от трибуната на Народното събрание. Г. Пастухов направи това вчера тук. Считаю, тъй както е поставен въпросът, че не е необходимо да ги приповторя, тъй като постановката, при която се намираме сега при разглеждане на настоящия законопроект, до известна степен се различава от постановката, при която се разисква законопроектът на Стамболийски.

Законопроектът стана закон. Доиде 9 юний, доиде Демократическият сговор на власт. През 1924 г. българското Народно събрание беше сезирано съ един законопроект за изменение на закона на Стамболийски, въ който законопроект главното изменение беше премахването назначаемостта на кмета и на една част от съветниците. Запази се, обаче, районното разпредделение на София, запази се районните съвети, запази се и начинът на комплектуване на централния общински съвет, чрез непръко избиране, чрез районните съвети. Така законът действуваше, съ малките изменения, които се направиха през 1926 г., до 1929 г. През 1929 г., преди три години, правителството на Демократическия сговор внесе проект за нов закон за Софийската община, съ който се направиха следните четири изменения: първо, премахнаха се районните съвети; второ, създаде се институтът за постоянно присъствие за управление на Софийската община; трето, възстанови се прѣкият вот при избора на общинските съветници, и четвърто, запази се районите само като избирателни колегии.

Днес сме сезирани съ пети проект за изменение на закона за Столичната община.

Една малка предистория на този законопроект. Защо се внесе този законопроект, кои съ причините, кои съ мотивите, които наложиха неговото внасяне? Историята за внасянето на този законопроект е ясна, защото стана пред очите на всички ни. Идеята за този законопроект се роди на 22 юний, веднага след законодателните избори, произведени на 21 юний. На 22 юний въ редовет на Народния блок се заговори за разтуряне на Столичния общински съвет.

Н. Пждарев (д. ср): Значи, преди Народния блок да поеме управлението на страната!

Министър д-р А. Гиргинов: Ние го поехме на 21 юний.

Д-р Х. Георгиев (нац. л. о): На 22 юний въ клуба на една малка партия, съ благословията на д-р Досков, представител на драгивистите въ София, и при участието на представители на другите блокови партии се замисли по кой начин да се постъпи, за да може Столичната община да премине въ ръцет на Народния блок. Блоковият комитет, като реши разтурянето на Столичния общински съвет, едновременно постанови да се опита старата изпитана система, системата на финансовите ревизии, чрез която, изкарвайки столичните общински съветници престъпници — да настани себе си въ управлението на Столичната община.

Министър д-р А. Гиргинов: Такова заседание и такова решение на блоковия комитет нѣма.

Д-р Х. Георгиев (нац. л. о): Аз черпя сведенията си от пресата.

А. Буков (з): Тя е много мѣрдавна въ случая!

Министър д-р А. Гиргинов: Никога централният блоков комитет и въобще Народният блок не се е занимавал съ този въпрос.

Д-р Х. Георгиев (нац. л. о): Самите софийски организации на партий, образувачи блока, се занимаваха съ въпроса за разтурянето на Софийския общински съвет.

Министър д-р А. Гиргинов: Финансовата ревизия въ Софийската градска община бѣ предизвикана от нѣ-

колко актове на финансови ревизори, актове съставени през управлението на Сговора.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Но и самитъ органи-зации на блоковитъ партии се занимаваха съ въпроса за разтурянето на Софийския общински съветъ.

А. Буковъ (з): Разбира се, да влѣзе въ рѣшетъ на сай-битъ, въ рѣшетъ на тѣзи, които трѣбва да я управляватъ.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Както организацията на либералитъ, така и организацията на Българския земе-дѣлски народенъ съюзъ на нѣколко пѣти повдигаха въ-проса за разтурянето на Софийския общински съветъ. Азъ даже четохъ съобщения, че въ тѣхнитъ срѣди се обмислялъ въпросътъ за свикването на единъ митингъ, на който да се иска отъ правителството разтурянето на Сто-личния общински съветъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това бѣше презъ м. де-кемврий. То е много късно; то нѣма нищо общо съ това, което казвате.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Азъ искамъ да кажа, че мотивитъ, които сж накарали министра на вътрешнитъ ра-боти да внесе този законопроектъ, не сж отъ естество да ме накаратъ да повѣрвамъ, че съ този законопроектъ се иска да се внесатъ известни подобрения въ управлението на Столичната община. Напротивъ, мотивитъ за разтуря-нето на Столичния общински съветъ сж подшушнати отъ партизанитъ. И нѣма какво да се чудимъ, г-да, така си е, трѣбва да го признаемъ. Каза се и отъ г. проф. Стайновъ, ще го повторя и азъ: неестествено изглежда да имашъ управлението на държавата въ рѣшетъ си и да оставишъ управлението на Столичната община въ рѣшетъ на пар-тии, противни на тебъ.

Г. г. народни представители! Въ миналото сж правени опити при всички режими да бѣде заемана Столичната община обаче никоя власт, до властѣта на Българския земеделски народенъ съюзъ, не е посѣгала върху управ-лението на Столичната община чрезъ законъ. Наистина навремето разтуряха Столичния общински съветъ, като заставяха насилствено съветниците да си подаватъ оставитѣ, или като предизвикваха финансови ревизии, при които се констатираха незначителни нарушения, или чрезъ сѣдебни следователи, податливи на властѣта, или чрезъ прокурори, които услужваха на властѣта, отстраняваха известни съветници, обаче до 1922 г. никое правителство не е имало куража да посегне чрезъ специаленъ законъ да разтури Столичния общински съветъ.

Сега борбата за превземане на Столичната община започна най-напредъ съ първия етапъ — финансовата ре-визия. Г. министърътъ на финанситъ изпрати 5 души финансови инспектори.

Н. Пждаревъ (д. сг): Само 5 души!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не е вѣрно, че сж 5 души.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): 5 души правиха реви-зията.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Само двама бѣха. Може да сж смѣнявани, но то е друго.

А. Буковъ (з): Г. министре, и 35 души финансови инспектори да пратите, пакъ ще сж малко, толкозъ много сж престѣпленията.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): 7 месеци работиха фи-нансовитъ инспектори, но тѣхната дейностъ не даде очак-ванитъ резултати, тъй като до день днешенъ, нека се забележи добре, тѣзи финансови инспектори не сж съ-ставили нито единъ актъ, съ който да констатирайтъ нѣ-какво нарушение; не е констатирано нито едно наруше-ние дори и по закона за гербовия налогъ. Понеже тази стара изпитана система на финансовитъ ревизии не даде резултатъ, дойде се, естествено, до този пѣтъ, по който трѣгна г. Гиргиновъ, за да може да се достигне до резултата, който се иска да се постигне.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вашата партия е за де-кретитъ. Най-малко вие имате основание да ни обвиня-вате. Вие искате декрети.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Да управлявашъ чрезъ декрети не значи да тѣпчешъ законитъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Приказвате работи, които нѣматъ никакво значение. Декретъ значи да игно-рирашъ закона. Единъ указъ е декретъ.

А. Буковъ (з): Слаби имъ сж понятията.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: То е вѣрно.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Право бѣше възмуще-нието на г. Пастуховъ, който нѣма никакъвъ интересъ да защитява днешната управа на Столичната община, като каза, че ако сегашното правителство смѣта, че трѣбва управата на София да бѣде въ негови рѣще, не трѣбва да избира по никакъвъ начинъ пѣтя, по който е трѣг-налъ г. Гиргиновъ. Трѣбваше да има търпение и да върви по пѣтя, който законитъ предписватъ, и въ никой слу-чай да не отива противъ едно конституционно начало, легнало въ основата на нашата конституция и погавза-нето на което води следъ себе си все нови и нови пре-стѣпления.

Г. г. народни представители! Какво ни носи законо-проектътъ на г. Гиргинова? Дадохъ си усилия да на-права едно подробно проучване, и новото, което можахъ да констатирамъ въ този проектъ, е следното: първо, на-малява се числото на общинскитъ съветници отъ 36 на 30; второ, районнитъ намѣстници отъ 6 ставатъ 4; трето, кметътъ получава, въ повече отъ правата, които има до-сега, правото да назначава комисаря по прехраната, че-твърто, създава се референдумъ при отчуждаването на общински имоти, и пето, придава се на общинския съ-ветъ компетентността да се произнася по търгове на стойностъ повече отъ 500 хиляди лева. Това сж петитъ голѣми нововъведения, които г. Гиргиновъ прави съ вне-сения законопроектъ за управлението на Столичната община.

Истинското съдържание, обаче, на законопроекта е въ неговия чл. 25, и азъ мога само да се възхищавамъ отъ доблестѣта и откровеностѣта на г. Жеко Маджаровъ, който вчера заяви: „Г-да! Този законъ има единъ прин-ципъ, който е легналъ въ чл. 25 — да се разтури общи-ната и да я вземе Народниятъ блокъ“.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не е казалъ това.

Н. Пждаревъ (д. сг): Не само г. Маджаровъ казва това, казва го и г. Даскаловъ.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Г. Манафовъ искаше, съ разни свои наблюдения върху живота на общината, да обоснове нейното разтуряне. Всичко това бѣше на-прасно, всичко това не можа да убеди никого. Той трѣбваше да има доблестѣта на своя другаръ, г. Жеко Маджаровъ, и тогава много по-лесно щѣхме да го раз-беремъ.

Общото, г-да, въ четиритъ закона отъ 1922 до 1932 г. е запазването на районитъ. Ако въ закона отъ 1922 г. раздѣлянето София на райони има известно оправдание, то не се оправдава сега, въ 1932 г., защото, по закона отъ 1922 г., София се раздѣляше не на 6 избирателни колегии, а на 6 отдѣлни районни кметства съ свои районни съвети, които имахъ управителни функции, упражняваха известенъ бюджетъ, имаха известенъ благо-устройственъ и санитаренъ персоналъ, и по таквъ на-чинъ вършеха полезна работа за районитъ, които пред-ставляваха. Искамъ да кажа, че законътъ отъ 1922 г. въ това отношение имаше повече оправдание.

Законътъ отъ 1924 г. запази сжщо районнитъ съвети и затова до известна степенъ раздѣлянето София на из-бирателни райони можеше да намѣри оправдание. По закона, обаче, отъ 1929 г., когато районнитъ съвети се премахнаха и дейността на кметскитъ намѣстници се сведе само къмъ завеждане службата за гражданското състояние, дѣлението на София на райони не е нищо друго, освенъ политическа аритметика. А днешъ законътъ на г. Гиргинова е една черна партизанска смѣтка.

А. Буковъ (з): Защо пъкъ черна?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Защото тѣхната е бѣла, нашата е черна.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Ще ви кажа.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И азъ ще говоря после. Ще видите, какво е истинското оправдание за разтуря-нето на Столичната община.

Д-ръ Х. Георгиев (нац. л. о): Въ туй отношение щастлив съм, че не аз трябва да отговоря на г. Гиргинова, а ще оставя да му отговорят неговият добър приятел г. д-ръ Орошаковъ и шефът на правителството, г. Мушановъ. Азъ ще се освободя отъ задължението да Ви отговоря, ще имате добрината да чуете какво е казалъ, въ заседанието на Народното събрание отъ 26 април 1929 г., ораторътъ на Демократическата партия, г. д-ръ Орошаковъ, за раздѣлянето на столицата на райони. Г. д-ръ Орошаковъ е казалъ: (Чете) „Сега се махва районътъ като административна единица. Добре, като го махате като административна единица, защо го запазвате като колегия? Тази пледоария, изнесена отъ докладчика отъ това мѣсто, е една пледоария, която единъ професоръ по държавно и административно право не трѣбва да си позволява. Нѣма нищо общо, казва, съ демократията, колко е голѣма колегията. Кѣде е казано въ конституцията, че най-малката колегия трѣбва да бѣде общината?

„Уважаеми г. г. народни представители! Районитѣ въ София, както по-напредъ, така и сега, сѫ едно случайно поддѣление. Нѣма нищо въ единъ районъ, което да го обособява като една административна и политическа единица и което да различава отдѣлнитѣ райони помежду имъ. Каква разлика има между интереситѣ на лицата, които живѣятъ отъ дѣсната страна на ул. „Мария Луиза“, и лицата, които живѣятъ отъ лѣвата страна на същата улица? Но като сме се спрѣли на този въпросъ, въ връзка съ това, което каза г. докладчикътъ, нека привлѣка вашето внимание, че има райони, които сѫ съставени само съ огледъ на политическа аритметика. Какво общо има кварталътъ „Захарна фабрика“ съ квартала около гробищата? Г. Мушановъ подхвърля духовито: „Може. Ще подсладятъ умрѣлитѣ съ захаръ! Гробища — Захарна фабрика!“

По-нататкъ г. д-ръ Орошаковъ казва: (Продължава да чете) „Цѣлътъ е очевиденъ. Ако Софийската община е една колегия, партията, която има 5.000 гласа, ще може да получи 4—5 съветника. Тази реформа, обаче, създава за цѣла София единъ дѣлителъ надъ 7 хиляди души при равномерно разпредѣление на гласоветъ по райони, понеже дѣлителъ отъ 1.200 души е необходимъ за всѣки единъ районъ. Тогава партиятъ, които иматъ 5—6 хиляди гласа, ще останатъ безъ представителъ въ общинския съветъ“.

Защо ви е тогава една такава реформа, пита г. Орошаковъ. „Затуй, защото вие сте се поддали на внушения, изхождащи отъ низинитѣ на вашата партия; затуй, защото въ низинитѣ на тази партия, въ низинитѣ на тази организация съществува желание не София да се управлява целесъобразно, а цѣлата властъ да се държи отъ тѣхъ, макаръ и чрезъ некомпетентни люде. Това е значението на реформата“.

Г. Мушановъ въ заседанието на 27 април 1929 г., като говори за разпредѣлението на София на райони, казва следното: (Чете) „Какво се гони сега съ този законопроектъ? Гони се, г. г. народни представители, само едно — да може да се измѣни избирниятъ режимъ. Нищо друго. Щомъ като се измѣни режимътъ на изборитѣ, само по себе си следва, че и резултатътъ ще бѣде вече определенъ, нѣкакъ-си предрешенъ. И това собствено се цели съ прокараното въ чл. 2 раздѣление на столицата на 6 избирателни колегии.“

„Управляващата партия, при нашитѣ условия въ животъ, имайки винаги повече предимства — да не ги изброявамъ сега, понеже много пѣти съмъ ги изброявалъ тукъ — чрезъ това подраздѣление на райони, което се прави, ще има и предимството да може да вземе за себе си 3 пѣти по-голѣмъ резултатъ отъ мандати, отколкото може да й даде по право масата избиратели, която ще гласува въ нейна полза. Следователно, чрезъ избирателната география, която сега се прави, ние се стремимъ да можемъ да въздействуваме за получаването на единъ резултатъ, противенъ на онзи, който би дало приложението на чистия принципъ за всеобщо гласоподаване, като избирателитѣ гласуватъ въ една софийска избирателна колегия. Това е явно. Нѣма защо да се крие.“

„Но полезно е — продължава г. Мушановъ — особено ние сега да дадемъ доказателства...“

А. Капитановъ (з): Всѣки може да прочете дневницитѣ, г. Георгиевъ. Въпросътъ е вие какъ мислите? Това ни кажете. Какво е мислил г. Мушановъ, това ще го прочетемъ въ дневницитѣ.

А. Кантарджиевъ (д): Тѣ продадохъ интереситѣ на софийскитѣ граждани. Въ общинскитѣ избори се избраха

съ тройната коалиция въ София и за едно помощникъ-кметско мѣсто се продадохъ. Петко Петковъ, който заедно съ менъ, на едно публично събрание, държа речъ противъ Вазовъ, следъ единъ месецъ седна на единъ столъ съ него! Така ли е?

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Не е така.

А. Кантарджиевъ (д): Заедно сме говорили на публично събрание противъ Сговора и вие най-много разпразяхте, а следъ шестъ месеца се наредихте съ Сговора.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Когато ние излизаме отъ кабинета на Вазовъ, вашиятъ представителъ г. Орошаковъ, влизаше и казваше: „Каквото искатъ смилониститѣ, ние едно по-малко“.

А. Кантарджиевъ (д): Това е клевета! Орошаковъ никога не е малонаддавалъ. Той каза на кмета тогава, че ние сме принципиални противници на всѣко разбирателство съ Сговора и не влизаме въ разбирателство съ него. Но вие се продадохте за паница леща и сътрудничехте на Сговора въ общината въ всичкитѣ му безобразия. Ето защо сега нѣмате никакъвъ резонъ да плачете на чужди гробища.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Азъ не плача. Защо се тревожите, когато азъ ви чета какво е казалъ вашиятъ шефъ г. Мушановъ?

Б. Смиловъ (нац. л. о): (Къмъ А. Кантарджиевъ) Мълчете тамъ!

А. Кантарджиевъ (д): Така е, г. Смиловъ. Нѣма да мълча азъ, а вие ще мълчите, защото единъ пѣти вие се продадохте на Сговора за управлението на общината, а втори пѣти — когато дойде въпросъ за държавното управление, когато ви извикаха на тринадѣлно обучение! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ако говорите за продажничество, истината е, че вие се продадохте. Вие сте наемници на тѣзи тукъ. (Сочи земледѣлцитѣ)

А. Кантарджиевъ (д): Не сме се продали.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Какво влияние можехте да имате безъ тѣзи? (Сочи земледѣлцитѣ) Какво сте се разпѣвали тукъ! Каква партия представявахте, ако не бѣха тѣзи хора? (Сочи земледѣлцитѣ) Можехте ли да вземете толкова мандати въ Парламента, колкото имате сега, ако не бѣха тѣзи господа? Какво ще ми приказвате на менъ!

А. Кантарджиевъ (д): Когато цѣлиятъ народъ бѣше отрекълъ Сговора, намѣрихте се само вие да му станете подметка, за да бѣдете изринати следъ единъ месецъ по единъ начинъ, както никой другъ не е билъ изриванъ. Както се продадохте на Сговора за държавното управление, така се продадохте нему и въ общината за едно помощникъ-кметско мѣсто. Продажба за една паница леща!

Б. Смиловъ (нац. л. о): Така може да приказва само единъ човѣкъ съ влияние. Ако не бѣха тѣзи господа (Сочи земледѣлцитѣ), Вие не щѣхте да влѣзете въ Парламента.

А. Кантарджиевъ (д): За едно мѣсто и въ постоянната комисия вие се продадохте на Сговора — за една паница леща.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Така може да приказва човѣкъ съ влияние. Какво стои задъ Васъ, за да приказвате така? Този езикъ прилича на човѣкъ, който принадлежи на голѣма партия, а не на Васъ. Ето, тия стоятъ задъ васъ. (Сочи заемедѣлцитѣ)

А. Кантарджиевъ (д): И въ държавата, и въ общината, и въ окръга — все едно и сѣщо! Не държите за интереситѣ нито на окръга, нито на общината, нито на държавата, стига да има меснети.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И въ училищното настоятелство е сѣщото.

А. Кантарджиевъ (д): И въ училищното настоятелство се продадохте навремето. И тамъ дадохте подкрепа на Сговора и проиграхте интереситѣ на София. Но тая София ще ви удари такъвъ пѣсникъ, та ще ви свирятъ ушитѣ три дни и три ноци.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Бждете спокойни. Недейте предрича, че ще излъзете съ успѣхъ въ бждещитѣ избори. Ще дойде време и ще видимъ какви ще бждатъ резултатитѣ. Това е София.

А. Кантарджиевъ (л): Да. София даде 24 хиляди гласа за блока, сега ще даде повече.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Не предричайте какво ще бжде въ бждеще. За бждещи събития недейте говори, а мърете положението споредъ боя си.

А. Кантарджиевъ (л): Столичани помнятъ, че се подиграха съ тѣхъ и въ общината, и въ окръжния съветъ, и въ училищното настоятелство и ще ви заклеятъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Ако не бѣхме ние да ви приберемъ въ общинската коалиция, кжде щѣхте да бждете съветници?

А. Кантарджиевъ (л): Петко Петковъ е говорилъ съ менъ на публично събрание прстивъ Сговора, както и г. Георгиевъ, а следъ шестъ месеца се продадохте на Сговора.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Я ми кажете: отъ 20 години насамъ кога сте излъзли самостоятелно въ тази София, за да видимъ вашето влияние. Кога? Все на чужди кола сте се возили: или на наши, или на тѣзи. (Сочи земледѣлцитѣ) Никога не сте излизали сами. Само приказки приказвате!

А. Кантарджиевъ (л): Когато Вие не съществувате като политически човѣкъ въ тази страна — тогава сме излизали. Когато Ви измъкнаха отъ архивата на Варна и Ви докараха въ София, когато не знаяхте още какво е политическа партия — тогава сме излизали сами.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Приказки!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ А. Кантарджиевъ) Не само ти си говорилъ на публично събрание съ този човѣкъ (Сочи д-ръ Х. Георгиевъ), но и азъ съмъ ималъ високата честъ съ г. Боянъ Смиловъ тукъ, въ София, въ театъръ Ренесансъ, да говоримъ противъ Сговора, въ връзка съ общинскитѣ избори и на другия день ги видѣхме въ полята на предатели.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Е добре тогава, г. Гиргиновъ: защо следъ като се откри министерската криза, отидохте въ къщата на г. Ляпчевъ да правите кабинетъ безъ тѣзи? (Сочи земледѣлцитѣ).

А. Кантарджиевъ (л): Защото правимъ политика. Когато правимъ политика, ще говоримъ съ всички.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Безъ тѣзи (Сочи земледѣлцитѣ) нищо не можехте да направите.

А. Кантарджиевъ (л): На политическото бунѣще ще отидете Вие. Не Ви е срамъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Навсѣкжде позициитѣ се предаваха благодарение на тѣхъ. (Сочи национал-либералитѣ-обединени)

Б. Смиловъ (нац. л. о): Когато преговаряхте съ Ляпчевъ, условието бѣше, въ кабинета на Малиновъ да не влизатъ земледѣлцитѣ.

А. Капитановъ (з): Това е вече интрига. То е било правено, за да излъжатъ васъ, и вие повѣрвахте и отидохте при Ляпчевъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Вие като че живѣете нѣкъде вънъ отъ България.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г. Смиловъ, вашъ ораторъ говори.

А. Буковъ (з): Ние нѣмахме никакво уговаряне съ тѣхъ. (Сочи демократитѣ) Нашитѣ политически комбинации датиратъ отъ изборитѣ насамъ.

А. Капитановъ (з): (Къмъ Б. Смиловъ) Я се върнете въ Национал-либералната партия! Но дали ще Ви приематъ?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля, г. г. народни представители!

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Ще ми позволите да продължа речта си съ нѣколко фрази отъ цитираната речъ на г. Мухановъ. (Чете) „Нѣма да има нѣщо по-гибелно за управлението на Софийската община отъ това, дето ще има районни листи. Въ тия листи ще попаднатъ повече партизани, които ще удовлетворятъ повече изискванията на махленцитѣ, на партизанскитѣ крѣжози. Ако има една листа за цѣла София, партиитѣ ще поставятъ начало най-виднитѣ си хора, които, като първи въ листата, ще бждатъ избрани. Това се отнася еднакво и за опозицията, и за управляващата партия. Нима съ тая система на избиране на съветницитѣ, при която отъ 36 съветници 28 души ще дойдатъ отъ районитѣ, избрани повече съ огледъ на мѣстнитѣ интереси и поради партийната имъ принадлежностъ, ще може да се гарантира по-добро управление на Софийската община, отколкото ако се избиратъ съветницитѣ съ една листа, начело на която партиитѣ сѣ поставили най-виднитѣ си хора? Азъ мисля, че съ този законопроектъ нѣма да се постигне целта, която се гони.

Нека не създаваме набързо тоя законъ, който ще създаде основа, върху която ще се градятъ въ бждеще всички произволи, които може да измисли една партизанска властъ. Ако днесъ дѣлите София на 6 колегии, утре може да се раздѣли на 10 и на 15 колегии, и въ края на краищата ще се парализира изборното право на гражданитѣ.

Ето защо азъ бихъ помолилъ, София да си остане една колегия, както бѣше по стария законъ“.

Г. г. народни представители! Освенъ представителятъ на Демократическата партия, въ разискванията по законопроекта за Столичната община е взелъ участие и днешниятъ министъръ на търговията, промишлеността и труда, г. Георги Петровъ.

А. Буковъ (з): Има си хасъ него да оставите на мира!

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Азъ цитирамъ това, което е говорилъ, за да го съпоставите съ гледището, което застъпваше днешниятъ ораторъ отъ неговата група.

П. Н. Даскаловъ (нац. л.): Тѣзи нѣща сѣ цитирани. Защо се повтарятъ?

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Азъ смѣтамъ, че трѣбва да ги цитирамъ, защото виждамъ, че сте ги забравили, и законопроектътъ не отговаря на туй, което се е казало въ 1929 г.

Въ своята речъ, държана на 26 априль 1929 г., г. Георги Петровъ казва така: (Чете)

„Създаватъ се общинскитѣ райони въ София, за да може да се оправдае изборната техника, съ която трѣбва да се завладѣе общинската властъ.“

Г. г. народни представители! Ако разгледате постановленията на законопроекта, вие ще видите, че тѣ общински райони, въ тѣхнитѣ граници, така както сѣ опредѣлени въ чл. 2, оправдаватъ само това намѣрение — да се произведатъ въ тѣхъ изборитѣ и да се избераатъ определено число общински съветници. Никакво друго назначение тѣзи общински райони нѣматъ. Очевидно е, че системата е пригодена, за да може да се постигнатъ партизански смѣтки. Защото кой е критериятъ, коя е вуждата, София да бжде раздѣлена на 6 райони и тѣкмо по начина изложенъ въ чл. 2, и въ тѣзи 6 райони да бждатъ избрани, по единъ незнаенъ критерий, по единъ невидимъ признакъ — който не ни се излага нито въ законопроекта, нито е въ съгласие съ принципитѣ, легнали въ закона за градскитѣ общини — определено число съветници. Казано е: въ първия районъ ще се избераатъ 5 души, въ втория — 7, въ третия — 8, въ четвъртия — 6, въ петия — 5 и въ шестия — 5 съветници. Защо въ тия райони ще се избиратъ толкова съветника, а не 12, напр. — затова не сѣ далени въ законопроекта указания, пито има прокаранъ нѣкакъвъ критерий. Защо сборътъ на тия по райони избирани съветници за общинския съветъ на София трѣбва да бжде 36 души — това сѣщо не се вижда. . . . Следователно, основанията да твърдимъ, че тоя законопроектъ се поднася въ тая форма, за да се постигнатъ вашитѣ партийни цели, сѣ основания вески, сѣ основания, които лежатъ въ съдържанието на тоя законопроектъ, и вие не можете да ги отречете по никой начинъ. . . . Вие напразно правите усилия, за да осветите една практика, въведена въ 1922 г., очевидно съ дѣлни

последствия за Столичната община. Мене ми се струва, че, продължавайки да държите за тая практика, само за да можете да постигнете единъ изборенъ резултатъ, вие разстройвате политическия животъ въ София и двете възможности на групи и отделни лица да участвуватъ активно въ живота на Столичната община, безъ съ своитѣ усилия да допринесатъ какво да е за подобрене нейното положение“.

А. Буковъ (з): Още има ли? Върбеновъ нѣщо да е казалъ? ...

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Тѣй че на г. министъръ Гиргиновъ най-добре сѣ отговорили навремето неговитѣ партийни другари, г. г. Мушановъ и д-ръ Орошакъсѣ, както и неговиятъ сегашенъ колега г. министъръ Георги Петровъ, за да бѣда освободенъ азъ да давамъ каквито и да било обяснения

Нашата парламентарна група тогава, чрезъ своя ораторъ г. Смиловъ, е застъпвала гледището, че София трѣбва да представлява една избирателна колегия, за да може по такъвъ начинъ да се даде единъ правиленъ изразъ на волята на Софийското гражданство. Нашата партия, при всички станали досега разисквания по закона за столичната община, винаги е застъпвала гледището, че дѣленето София на административни избирателни колегии не е нѣщо добро, а е партизанска аритметика, която цели да фалшифицира истинската воля на най-интелигентното българско гражданство, столичното, и да отграби едни партии за смѣтка на други. Ние, както и по-рано, така и сега, искаме едно представителство въ Столичната община, което да отговаря на истинското съотношение на силитѣ въ Столицата: ние искаме общинскитѣ избори въ София да бѣдатъ произведени, като София представлява една избирателна колегия.

Г. г. народни представители! Да приемемъ за мизутка, че трѣбва да се съгласимъ съ началото, прокарано въ законопроекта — че София трѣбва да бѣде раздѣлена на шестъ избирателни колегии. Какъвъ е критериумътъ за числото на избираемитѣ общински съветници по района? Тѣй както законътъ ни показва, въ първия районъ ще трѣбва да бѣдатъ избрани петъ съветника, въ втория — шестъ, въ третия — шестъ, въ четвъртия — петъ, въ петия и шестия — по четири съветника. Като съпоставимъ числото на избираемитѣ съветници съ числото на населението и на избирателитѣ по района, ще видимъ, че въ законопроекта сѣ правени чудни комбинации, само не комбинации, които да доближаватъ числото на съветницитѣ до числото на избирателитѣ или до числото на населението въ даденъ районъ. Ще видите, че първиятъ районъ, който брои 32.800 души население и има 9.600 избиратели, дава петъ съветника, когато третиятъ районъ, който има близо 16.000 души избиратели и брои 50 хиляди души население, дава само шестъ съветника. Какъвъ е критериумътъ на г. Гиргиновъ, за да опредѣли на 16 хиляди души избиратели въ третия районъ шестъ съветника, а въ първия районъ на 9.600 души избиратели — петъ съветника? Или, напр., петиятъ районъ, който има 11.077 избиратели и 35.800 души население, да избира четири съветника, а първиятъ районъ, който има 9.600 избиратели и 32.800 души население, да избира петъ съветника? Или, какви сѣ основанията на г. Гиргинова, шестиятъ районъ, който има 10.380 избиратели и 33.500 души население, да избира четири съветника, а първиятъ районъ, който има 9.600 избиратели и 32.800 души население, да избира петъ съветника? Защо е тази аритметика?

А. Бояджиевъ (раб): Много просто: въ първия районъ е тежката буржоазия.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Искамъ да кажа, че при опредѣляне числото на съветницитѣ не е имало никакъвъ критерий. Въ това отношение законътъ за Столичната община, приетъ отъ Сговора презъ 1929 г., е малко по-справедливъ, защото до известна степенъ той държи смѣтка за числото на населението въ всѣки районъ.

Ж. Маджаровъ (з): И тогава бѣше същото.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Казвамъ — само до известна степенъ. Така напр. третиятъ районъ избираше до сега 8 съветници, сега ще избира 6; вториятъ районъ — 7, а сега 6. Петиятъ районъ — 5, сега 4. Интересно е, че г. Гиргиновъ е запазилъ само цифрата на съветницитѣ за първия районъ. За другитѣ райони е намалилъ съветницитѣ съ единъ или двама души.

Казахъ, че четири сѣ нововъведенията въ внесения отъ г. Гиргиновъ законопроектъ, които можахъ съ голѣми усилия да намѣря. Едно отъ нововъведенията е намаляване числото на съветницитѣ отъ 36 на 30. Азъ питамъ г. Гиргинова какъ е намѣрилъ цифрата 30, какви сѣ неговитѣ основания? Ние виждаме, че Пловдивската община, която е четири пѣти по-малка отъ Софийската, се управлява отъ 30 съветника. Русенската община, която е петъ пѣти и половина по-малка отъ Софийската, се управлява отъ 24 общински съветници. Азъ смѣтамъ, че щомъ една Пловдивска община, въ която общинскитѣ съветници има да изпълняватъ много по-малки задължения отъ съветницитѣ на Софийската община, може да бѣде управлявана отъ 30 съветници, Софийската община трѣбва да бѣде управлявана отъ много повече съветници.

А. Бояджиевъ (раб): И едно село съ 2000 жители се управлява отъ 12 души съветници.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Още повече, като имате предъ видъ, че съгласно тоя законопроектъ на г. Гиргинова, 11 души отъ общинскитѣ съветници ще вливатъ въ постоянното присѣствие, въ управата на Столицата: единъ кметъ и 5 помощници, 4 кметски намѣстници и комисарътъ по прехраната. Значи, оставатъ на разположение за други нужди на Софийската община 19 души общински съветници.

Н. Падаревъ (д. ст): И за контролъ.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): А нуждата отъ съветници въ София е винаги много голѣма, тѣй като въ София ставатъ постоянно много търгове и съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятията въ трѣжнитѣ комисии непременно трѣбва да има и единъ общински съветникъ, представител на общината. Ежедневно трѣбватъ най-малко 15 души съветници, които да бѣдатъ назначавани въ различни трѣжни комисии, за да представляватъ общината. Това е задължително по законъ. Освенъ това, въ Софийската община има 5—6 комисии, които сѣ отъ голѣма важностъ за нейното управление. Въ тия комисии непременно трѣбва да участвуватъ много често 5—6 души съветници. Споредъ мене, числото на съветницитѣ 30 е незадоволително. Азъ смѣтамъ, че тая цифра 30 е опредѣлена, за да има г. Гиргиновъ основание да каже, че щомъ този законъ влѣзе въ сила, трѣбва да бѣде разтуренъ общинскитѣ съветъ, защото, ако законътъ влѣзе въ сила, а съветницитѣ си останатъ 36, може да се яви коллизия при приложението на закона, досежно състава на общинския съветъ.

Г. г. народни представители! Въ връзка съ въпроса за числото на общинскитѣ съветници ще ми позволите да се върна пакъ на разискванията по закона за Столичната община отъ 1929 г. Тогава представителътъ на демократическата група, г. д-ръ Хараламби Орошакъвъ, е направилъ едно предложение, което намирамъ на стр. 2160 отъ дневницитѣ на Народното събрание. Това предложение е следното: (Чете) „Чл 4 става чл 3 и се измѣня така: Столичниятъ общинския съветъ се състои отъ 60 члена, избирани за 4 години, на втория недѣленъ день на м. май.“ Министъръ-председателътъ г. Липчевъ казалъ, че не е съгласенъ съ това предложение, гласува се и предложението получава малцинство. Тѣй щото, още навремето Демократическата партия въ Парламента чрезъ своя представител г. Орошакъвъ, е казала мнението си, че числото на съветницитѣ трѣбва да бѣде фиксирано на 60.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това нѣма значение.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Азъ, който имамъ спитъ въ това отношение, намирамъ, че цифрата 60 е голѣма. Съ 60 съветника мѣчно може да се управлява Столичната община. Намирамъ, че 40 или 45 е най-подходящата цифра за съветницитѣ. Тя би отговаряла най-добре на нуждитѣ на Столицата. Тя ще даде на съвета единъ съставъ дееспособенъ и едно добро управление на Столицата. Числото на общинскитѣ съветници въ Столицата трѣбва да бѣде установено възъ основа на даденъ критерий. Ще вземемъ за база, напр., 6—7 хиляди души население за съветникъ. Въ всѣки случай цифрата ще трѣбва да отговаря на даденъ критерий. Тя не може да бѣде взета произволно.

Нѣкои отъ господата, които сѣ взели думата при разискванията, станали отъ 1929 г., сѣ искали да обяснятъ намалението числото на съветницитѣ въ крайнитѣ квартали съ мотива, че по такъвъ начинъ се постига едно намаление на участието на крайнитѣ елементи въ управлението на Столицата. Азъ мисля, г-да, че смѣтката е крива. Така, както е партидното разположение въ Столицата, ако се

гони такава целъ съ намалението числото на съветниците въ третия районъ, да кажемъ, ще се постигнатъ тъкмо обратни резултати, защото групата на комунистите въ третия районъ е извънредно силна и ще се яви да се състезава съ групата на управляващия блокъ, която ще е най-големата група. По такъв начинъ мандатитъ ще бъдатъ раздѣлени и вмѣсто да се намали участието на крайнитъ елементи въ общинския съветъ — ако въобще се цели такава работа — ще се намали участието на управляващата партия. Споредъ мене, не е този пътътъ, по който трѣбва да се боримъ съ крайнитъ течения. Една властъ трѣбва да полага повече усилия, повече грижи, за да се задоволятъ исканията на бедното население, трѣбва да полага по-големи грижи, за да се подобри неговата участъ и да се спечели неговиятъ вотъ, а не чрезъ едно фалшиво изразяване волята на туй население, съ намаление мандатитъ на общинскитъ съветници въ крайнитъ квартали.

Да се спра, г. г. народни представители, и на мотивитъ на законопроекта. Г. Стайновъ направи единъ подробенъ анализъ на тия мотиви. Азъ ще си позволя да приповторя това, което той каза. Преди всичко, мене ми прави впечатление, че този законопроектъ е, тъй да се каже, една литература и то една лоша литература. Г. министърътъ на вътрешнитъ работи говори въ началото на своитъ мотиви за много дефекти, които сж били констатирани въ управлението на Столичната община. Демократическата партия е застъпена въ Софийския общински съветъ съ 6 души общински съветници. Тя взима най-живо участие въ неговата работа. И до този моментъ отъ никого отъ представителитъ на тая партия не съмъ чулъ да говори за никакви органически дефекти въ управлението на Столичната община. Действително, г. Манафовъ говори за известни нарушения, за известни машинации при известни търгове, обаче това не сж органически дефекти въ управлението на Столичната община. Той искаше да изтъкне, че въ Столичната община се вършатъ известни злоупотребления. Това не е вѣрно. Да допустнемъ за минута, че това е вѣрно. Тия злоупотребления се вършатъ тъкмо по закона, който днесъ г. Гиргиновъ ни предлага, защото тѣ се вършатъ, както каза г. Манафовъ, отъ самия съветъ, който въ своя пленумъ разисква и приема даденъ търгъ. Това е, тъй да се каже, въпросъ на лошо управление отъ самия съветъ — нѣщо, което нѣма да се отстрани и съ закона на г. Гиргиновъ.

Отъ друга страна, говори се за недееспособностъ на съвета. Г. г. народни представители! Мене ми прави впечатление идилията, която царува въ Столичния общински съветъ. Г. Бояджиевъ е общински съветникъ и ще ви потвърди, че Столичниятъ общински съветъ не е една политическа формация.

А. Бояджиевъ (раб): Това е свършено вѣрно. Тамъ и демократи, и либерали, и сговористи — всички буржоазни представители сж заедно.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Тамъ има една идилия. Хората на властѣта критикуватъ управлението, а хората на опозицията крепятъ това управление. По-дееспособенъ съветъ не е имало. И да се говори, че този съветъ е недееспособенъ, то е да се говори една неистина.

И. Василевъ (д): Тъкмо защото е идилия, не бива да стопи.

А. Капитановъ (з): Въ общината идилия нѣма да има. Ние гледаме да я изкоренимъ.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): И азъ не бихъ искалъ да има идилия, но фактъ истински е, че много пѣти другари на г. Гиргинова крепятъ управлението на общината, а хората отъ властѣта критикуватъ това управление.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нашата група въ общинския съветъ е била въ опозиция по всички главни въпроси.

А. Бояджиевъ (раб): Идилия между всички буржоазни групи: и либерали, и сговористи, и блокъ — и всички. Идилия, въ която има и бой: Трифонъ Кръстевъ го биха либералитъ Тумпаровъ и други нѣколко пѣти вътре въ съвета.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Като важно нововъведение г. Гиргиновъ сочи на първо мѣсто разширението компетентността на общинския съветъ. Г. Стайновъ каза — и азъ се виждамъ принуденъ да го повтора — че това твърдение въ мотивитъ на законопроекта не отговаря на действителността. Защото това, което се твърди въ тия мотиви, напр., че функциитъ, указани въ чл. 60 отъ закона за градскитъ общини, сега се прехвърлятъ въ компетенцията на общинския съветъ, не отговаря на истината.

Ако прочетемъ чл. 60 отъ стария законъ за градскитъ общини и п. 8 на чл. 6 отъ законопроекта, кждето е опредѣлена компетенцията на общинския съветъ, ще видимъ, че и петтъ пункта на чл. 60 сж и днесъ отъ изключителната компетентностъ на общинския съветъ.

Какво казва чл. 60? Чл. 60 казва: (Чете) „Решенията, които се полагатъ въ действителностъ следъ утвърдението имъ съ царски указъ по докладъ отъ надлежния министъръ, сж: 1) по отмѣнение редовни задължителни налози — това е единъ въпросъ бюджетенъ, а бюджетното право и сега е право на съвета; — 2) по установяване и отмѣнение извънредни налози — въпросъ сжщо свързанъ съ бюджета, право на съвета и сега; — 3) по проектирѣ за разпланиране градоветъ, за прокарване въ тѣхъ нови улици, за изправяне и разширяване вехти и за отваряне площи, както и за наименоването и преименуването на улицитъ и площадитъ — всичко това сж задължения на общинския съветъ по закона за благоустройството, това сж права на съвета; съветътъ, съгласно чл. 9 отъ закона за благоустройството, заседава въ разширенъ съставъ, съ представители на Вътрешното министерство и на Министерството на благоустройството; така че, чл. 60 тѣзи пунктъ е и сега въ компетенцията на общинския съветъ; — 4) по отчуждаване или мѣняване (трампа) на общински недвижими имоти — и сега общинскитъ съветъ всички тѣзи въпроси, които сж въ свръзка съ отчуждаването или мѣняването на общинскитъ имоти, ги разисква и решава; — 5) по сключване заеми — и това сжщо по сегашния законъ е включено въ функциитъ на общинския съветъ. Тѣй че чл. 6, който г. Гиргиновъ сочи като разширяващъ компетенцията на общинския съветъ, въ сжщностъ не я разширява, защото тия права съветътъ ги има и сега.

Сжщо така п. п. 3 и 4 на чл. 55 и п. п. 2, 3 и 6 на чл. 57 отъ закона за градскитъ общини, и тѣ сж отъ компетентността на общинския съветъ и по сегашния законъ. Тѣй че, констатацията, която се прави въ мотивитъ на законопроекта, че се разширява компетентността на общинския съветъ, съвсемъ не отговаря на фактическото положение.

По-нататкъ въ мотивитъ на законопроекта се казва, че „се поставятъ нови предмети и задачи на общинския съветъ, изразени въ т. т. 2, 9, 10 и 11 на чл. 6 отъ законопроекта“. Точка 2 гласи: (Чете) „преглежда, обсъжда и одобрява годишната смѣтка относно упражнението и изпълнението на бюджетитъ“. Това е така и сега; всѣка година общинскитъ съветъ избира изъ своята срѣда комисия, която преглежда смѣткитъ и прави своя докладъ на общинския съветъ, който този последниятъ одобрява. Това не е нищо ново. Точка 9 казва: (Чете) „разглежда и утвърждава поемни условия и трѣжни книжа за предприятия надъ 500.000 л.“. Това е новото въ законопроекта, това е голѣмото нововъведение — че общинскитъ съветъ ще бжде натоваренъ съ грижата да се занимава съ търгове, които отиватъ надъ 500.000 л. По-нататкъ, точка 10: (Чете) „решава създаване на нови служби и мѣроприятия, целящи подобренито или усъвършенствуването на общинското самоуправление въ предѣлитъ на действащитъ закони“. Това е въпросъ бюджетенъ; не могатъ да се създаватъ нови служби и мѣроприятия, ако нѣма съответенъ бюджетъ, а бюджетното право е право на съвета. Тѣй щото, и въ тази точка 10 не се съдържа никакво разширяване функциитъ на общинския съветъ. Точка 11 гласи: (Чете) „решава участието на общината въ разни стопански, културни, просвѣтни и други предприятия“ — сжщо така въпросъ бюджетенъ, свързанъ съ бюджета, въпросъ отъ компетенцията на общинския съветъ и по досегашния законъ.

Тѣй щото, освенъ п. 9, който съдържа постановление за занимаването на съвета съ търгове за повече отъ 500.000 л., нѣма абсолютно никакво друго ново постановление за разширение компетентността на съвета. Тѣй че твърдението на г. Манафовъ, че се засилвало по такъв начинъ участието на народния елементъ, както той каза, въ управлението на общината, не е вѣрно.

Въ четвъртия пунктъ отъ мотивитъ г. Гиргиновъ казва: „Засилватъ се и се разширяватъ правата и властѣта на Столичния кметъ, за да се даде единъ по-авторитетенъ и по-дееспособенъ представителенъ органъ на общината, който да води общинскитъ работи и служби съ по-голема леснина и съ по-широкъ размахъ“. Въ чл. 18 отъ законопроекта сж изброени правата, съ които се облича кметътъ. Тѣзи права сж досущъ сжщитъ, които има и сега, съ изключение на правото по п. 7, който казва, че кметътъ на столицата „назначаватъ и увольнява общинския комисаръ по прехраната и неговитъ помощници“. Другитъ права столичниятъ кметъ ги имаше и досега, и абсолютно съ нищо неговиятъ авторитетъ или неговата властъ не се засилватъ. Тѣй че и туй твърдение въ мотивитъ на законопроекта, че

се засилвали правата на кмета, не отговаря на фактическото положение.

Въ петия пункт от мотивитъ се говори, че се унищожават шесттъ районни кметства. Според мене, това, ако не е грѣшка, показва едно непознаване фактическото положение на столицата. Въ този моментъ въ столицата нѣма районни кметства, а има районни кметски намѣстничества, съгласно закона отъ 1929 г. Въ София има районни кметски намѣстничества, които се управляватъ отъ районни кметски намѣстници и които, както казахъ въ началото на своята речъ, не изпълняватъ нищо друго, освенъ службата по регистрацията на гражданското състояние. Тѣй че твърдението въ този пунктъ, че съ намалението на районнитъ кметства отъ шестъ на четири ще се постигне нѣкаква икономия, азъ го намирамъ за неоснователно. Службитъ, които се вършатъ въ тѣзи шестъ районни кметски намѣстничества и съ кметски намѣстници, и безъ кметски намѣстници, ще трѣбва пакъ да се вършатъ. Това го е имало и въ миналото, преди да има районни кметства, преди 1922 г., като тѣзи служби, които сега се извършватъ отъ районнитъ кметски намѣстници, сѣ били извършвани отъ районни комисари. Тѣй че съвсемъ неотговаряще на действителността е твърдението, че съ премахването на дветъ районни кметски намѣстничества, съ намалението имъ отъ шестъ на четири, ще се постигне икономия. Най-много, вмѣсто двама районни кметски намѣстници, ще имаме, може би, двама районни чиновника на общината съ 1.000—2.000 л. по-малка месечна заплата, отколкото кметскитъ намѣстници, и ще се постигне една икономия отъ 30—40 хиляди лева. Тѣй че и това твърдение въ п. 5 отъ мотивитъ, че съ намалението числото на районнитъ кметски намѣстничества ще се постигне икономия, не отговаря на фактическото положение.

Въ втората алинея на п. 5 отъ мотивитъ на законопроекта се казва, че се дава по-голямъ авторитетъ на тѣзи кметски намѣстници. Г. г. народни представители! Може би има нѣщо вѣрно въ това. Досега кметскитъ намѣстници се назначаваха съ заповѣдь отъ кмета, а сега ще бъдатъ избирани отъ общинския съветъ. Безспорно, авторитетътъ на единъ избранъ чиновникъ е по-голямъ отъ авторитета на единъ назначенъ чиновникъ. Обаче, споредъ менъ, не е важно какъ се назначаватъ кметскитъ намѣстници, а сѣ важни правата, които имъ се даватъ. Съгласно настоящия законопроектъ, правата на тѣзи кметски намѣстници ще се определятъ съ заповѣдь отъ кмета на София. Какъвъ авторитетъ ще има единъ чиновникъ, правата на който ще се определятъ отъ кмета! Досегашниятъ законъ въ туй отношение казва, че „за правата на тѣзи кметски намѣстници се избобтава специаленъ правилникъ отъ общинския съветъ, който трѣбва да бъде одобренъ отъ министра на вътрешнитъ работи. Тѣй че и туй твърдение въ мотивитъ на законопроекта не отговаря на фактическото положение.

Следъ туй, г-да, въ п. 7 отъ мотивитъ на законопроекта се казва, че се продължаватъ сеситъ на общинския съветъ. Това твърдение е съвършено невѣрно, затуй защото Столичниятъ общински съветъ и сега има редовни сесии отъ 3 до 21 дни три пъти въ годината, които сесии могатъ да бъдатъ продължавани съ 5 дни, а сега се казва, че могатъ да бъдатъ продължавани съ 10 дни. Съгласно закона за градскитъ общини, обаче, винаги, когато нуждитъ на единъ градъ изискватъ, общинскиятъ съветъ, освенъ на редовна сесия, може да бъде свиканъ и на извънредна сесия. Тѣй че заседанията на съвета зависятъ отъ нуждитъ на града, а не отъ редовнитъ сесии, които се предвиждатъ както въ досегашния законъ, така и въ законопроекта.

Въ п. 6 се говори, че се намалява броятъ на общинскитъ съветници, че се намалява тѣхната заплата, заплата на кмета и кметскитъ помощници. Г. Стайновъ говори по този въпросъ и азъ не желая да повтарямъ. Въпросътъ за заплатата на кмета и на кметскитъ помощници е въпросъ, който се урежда не съ закона, а съ таблицитъ за заплатитъ на чиновницитъ при изборнитъ учреждения. Тѣй че законопроектъ въ това отношение не внася никакви подобрения и не прави никакви икономии. Що се касае до дневнитъ пари на общинскитъ съветници, съгласно сега действащия законъ, тѣ не сѣ фиксирани съ никаква цифра. Законътъ казва, че тѣ могатъ да получаватъ до 200 л., а общинскиятъ съветъ фиксира цифрата. Министрътъ на вътрешнитъ работи, по силата на закона, има право да корегира тази цифра. Сега тѣ получаватъ по 180 л., но имаше предложение да бъдатъ намалени на 150 л. Ако г. министрътъ вижда голямъ икономия въ намаляване възнаграждението на общинскитъ съветници, нищо не му прѣчи да поиска едно намаление. Тѣй че твърдението, че

и въ това отношение се постига нѣкаква икономия, не издържа никаква критика.

Следъ това, г-да, въ п. 11 се говори за въвеждането на референдума. По този въпросъ говори г. Стайновъ и азъ нѣма какво да говоря повече по него. Смѣтамъ, че референдумътъ може би е включенъ въ този законопроектъ, за да се направи впечатление, но съмъ увѣренъ, че когато законопроектътъ излѣзе отъ комисията, този пунктъ като-че-ли ще изчезне, защото действително постановлението за референдума е неприложимо за столицата.

И така, г. г. народни представители, внесенниятъ законопроектъ не донася нищо, което да отговаря на нуждитъ, на новитъ условия, за които говорятъ мотивитъ, не отстранява лошитъ страни на закона отъ 1929 г., като оставя и влошава районното разпредѣление.

Правното чувство на софийскитъ граждани е възмутено отъ факта, че чрезъ едно преходно разпорѣждане се прекращава мандатътъ на законно избрания Столиченъ общински съветъ. Тѣ не могатъ да разбератъ какъ борцитъ отъ 1922 г. противъ опита на Стамболийски да заграби Софийската община по този начинъ вървятъ по неговия пороченъ и антиконституционенъ пътъ.

Тази констатация правя съ голѣма тъга, защото и азъ попадамъ въ числото на безрезервнитъ поклонници на една силна и авторитетна власт и горя отъ желание да видя нейнитъ представители на висотата на положението. Единъ министъръ на вътрешнитъ работи не бива да дава какъвто и да било поводъ, да се подронва авторитетътъ и значението му. Колко жалко, като гледаме какъ самата власт и нейнитъ най-първи представители не пазятъ своя собственъ авторитетъ! Какъ самитъ тѣ убиватъ вѣрата и уважението, които сѣ придобили като резултатъ на многогодишна самоотвержена борба!

Какъ е възможно, цѣли 9 месеци да се остави София да бъде управлявана отъ една назначена отъ министра седмочленка, когато чл. 35 отъ закона за градскитъ общини повелява, въ случай че единъ общински съветъ бъде разтуренъ, изборитъ за новъ общински съветъ да бъдатъ произведени най-късно до единъ месецъ!

Какво става съ „изборния моментъ“ при управлението на общинитъ, за който г. министръ Гиргиновъ така красноречиво говори въ своето капитално съчинение „Държавното устройство на България“, което бѣше цитирано, когато се разглеждаше законопроектътъ за изменение на чл. 35 отъ закона за градскитъ общини и което начало той смѣта като основно за самоуправлението на общинитъ?

Мене, обаче, това не ме учудва, г. г. народни представители! Роденъ въ партийнитъ клубове, изровенъ изъ партийнитъ низини, както казва г. Орошакъ, законопроектътъ на г. министра на вътрешнитъ работи не можеше да бъде другъ, освенъ този, който той ни представя. Споредъ менъ, нѣмаше нужда тоя законопроектъ да бъде нито така обширенъ, нито така литературенъ. Единъ членъ, и то последниятъ, стига: „Разтура се Столичната община, за да се настани въ нея блокътъ“.

Г-да отъ мнозинството! Често говорите за смисъла на 21 юний. Изглежда, че вие, които най-много изкористихте настроението на 21 юний, сте били далечъ отъ истинския смисълъ на това настроение. Гласовѣтъ, които получихте, далечъ надминаха аритметическия сборъ на вашитъ партийни гласове. Много стотици хиляди гласове на добри българи се дадоха въ името на едно по-добро, по-честно и по-народополезно управление. Вашата дейность досега разочарова този добъръ народъ, уби вѣрата му у васъ. Съ закони, като този за Софийската община, вие погавате голѣмия конституционенъ принципъ за самоуправление на общинитъ и предизвиквате празното чувство на честно мислящото българско гражданство. Избори идатъ. Вие, макаръ и на власт, при всички насилия, нѣма да бъдете това, което бѣхте на 21 юний. Разберете едно: народитъ се мамятъ, но тѣ не прощаватъ на тѣзи, които ги измаматъ. (Рѣкопѣлскания отъ националибералитъ-обединени)

Ж. Маджаровъ (з): И на васъ нѣма да простятъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Изказаха се почти всички парламентарни групи.

Н. Пѣдаревъ (д. ср): Г. председателю! Искамъ думата.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Искате да Ви запиша?

Н. Пѣдаревъ (д. ср): Да.

Председателствуващ Н. Захариев: Тогава ще говорите сега. Отъ Вашата група се изказаха. Ако искате да говорите, ще говорите сега до 9 ч.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Нѣма време.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Нека говори сега.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Само до 8 ч.

Б. Смиловъ (нац. л. о): До 8 ч. сѣ още 10 минути.

А. Буковъ (з): Следъ 8 ч. нѣма да заседаваме.

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Г. Пждаревъ е кратъкъ. Ще свърши за 10 минути.

Председателствуващ Н. Захариев: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): (Отива на трибуната)

Обаждаъ се: Г. министре! Нѣма време.

Председателствуващ Н. Захариев: (Звъни) Г-да! Часътъ е 8 безъ 10 минути. Тѣй като мнозина отъ г. г. народнитъ представители ще пажуватъ тази вечеръ, нѣма да можемъ да продължимъ заседанието следъ 8 часа, затова ще вдигнемъ сега заседанието. Следващото заседание ще бѣде въ вторникъ съ сѣщия дневенъ редъ.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 47 м.)

Подпредседателъ: Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретаръ: С. П. ЛОЛОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ